

Yapay Zekânın Medyada Sunumu ve Yükselişi: Olanaklar, Sınırlar ve Tehlikeler

Media Presentation and Rise of Artificial Intelligence: Possibilities, Limits and Dangers

Derya NACAROĞLU Sabri SAVCI

Araştırma Makalesi Research Article

Başvuru Received 24.09.2023 ■ Kabul Accepted: 27.11.2023

ÖZ

Yapay zekâ kavramı, özellikle son zamanlarda farklı uygulama alanlarına dâhil olması ile adından sıkça söz ettirmeye başlamıştır. Pek çok platformda bir yandan belirsizlik ve bilinmezlik içeren yanları tartışılırken; öte yandan birey ve toplum için sağlayabileceği olanak ve kolaylıklar da anlatılmaktadır. İnsanlığın ilerleyişinde belirleyici bir unsur olma ihtimali her geçen gün daha fazla zikredilen yapay zekâ konusunun, bu ikilem içinde haber kaynaklarında nasıl haberleştirildiği ve toplumu yönlendirme biçimi oldukça önemli hale gelmektedir. Bu nedenle çalışma günümüzde pek çok alanda kullanılmaya başlanan yapay zekâ uygulamalarının bilim ve teknoloji haberlerinde nasıl yer aldığı sorunsalı üzerine yapılandırılmıştır. Yapay zekâ medyada nasıl sunulmaktadır? Haber metinleri yapay zekâyı insanlığa sunduğu ya da sunabileceği olanaklar açısından mı yoksa oluşturabileceği tehlike ve tehditler bağlamında mı konu etmektedir? Haberin yönlendirici gücü düşünüldüğünde dijital haber medyasında yapay zekâ konusunun toplumsal bir bilinci, olumlu ya da olumsuz bir dil üzerinden inşa edip etmediği önemli hale gelmektedir. Bu amaçla yapay zekâ konusunda yapılmış haber metinlerinin olumlu ya da olumsuz söylemi, oluşturulan kategoriler çerçevesinde çözümlenmiş ve somut olarak ne söylediği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu çözümlenme için ülkemizde son bir yıl içinde yapılmış bilim ve teknoloji haberleri taranarak, üç ayrı internet haber sitesinden yapay zekâ konusunda yapılmış otuz haber metni temsili örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Niteliksel içerik analizi yöntemi ile yapılan çözümlenme sonrasında yapay zekânın medyada sunumu ve yükselişine ilişkin olarak; haber metinlerinde konunun insanlığı bekleyen olanak ve tehlikeler boyutunda toplumsal bir farkındalık ve bilinç geliştirmeye yönelik olarak inşa edildiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Haber, İçerik Analizi, Dijital Medya, İnternet Haberciliği.

ABSTRACT

The concept of artificial intelligence has started to make a name for itself, especially recently, with its inclusion in different application areas. While its aspects involving uncertainty and obscurity are discussed on many platforms, on the other hand, the opportunities and conveniences it can provide for the individual and society are also explained. In this dilemma, how the issue of artificial intelligence, which is increasingly mentioned as a determining factor in the progress of humanity, is reported in news sources and the way it directs the society becomes very important. For this reason, the study is structured on the problematic of how artificial intelligence applications, which are being used in many fields today, are included in science and technology news. How is artificial intelligence presented in the media? Do news texts talk about artificial intelligence in terms of the opportunities it offers or can offer to humanity or in the context of the dangers and threats it may pose? Considering the guiding power of the news, it becomes important whether the subject of artificial intelligence in digital news media builds social awareness through a positive or negative language. For this purpose, the positive or negative discourse of the news texts on artificial intelligence was analyzed within the framework of the created categories and an attempt was made to reveal what they said concretely. For this analysis, science and technology news published in our country in the last year were scanned and thirty news articles about artificial intelligence from three different internet news sites were selected with the representative sampling method. After the analysing made with the qualitative content analysis method, it was seen that the subject in the news texts was constructed to develop social awareness and consciousness in terms of the opportunities and dangers awaiting humanity, regarding the presentation and rise of artificial intelligence in the media.

Keywords: Artificial Intelligence, News, Content Analysis, Digital Media, Internet Journalism.

Giriş

Son yıllarda akıl almaz bir hızla gelişen bilgisayar teknolojileri, insanları diğer canlı gruplarından ayıran en önemli özelliğin; akıl ve zekânın karşısına yapay bir akıl çıkartmıştır. İnsanlığı insan olma sorgusu ile yüzleştiren bu zekânın; insanlığın tek ve biricik olma haline bir tehdit mi yoksa problem çözme yeteneği ile işleri kolaylaştıracak bir umut mu olduğu tartışmaları giderek artarken, hemen her gün medyanın farklı platformlarında bu konuda bir haber ya da bilgi ile karşılaşılmaktadır. İnsanlığı ve dünyayı değiştirip dönüştüreceğine ilişkin haber ve söylemler, yapay zekânın gücüne ve sınırlarına ilişkin öngörülerle birleştiğinde, insanî sorgulamalar, kaygı, korku ve merak eşliğinde doğal olarak artmaktadır. Zihin haritalarımızda bilimkurgu filmleri, diziler ya da kitaplarla inşa edilmiş yapay zekâ hayali, bugün karşımıza eylemde bulunma açısından insaninki kadar geniş bir kapasiteye sahip, bilinçli ve otonom makinelerle çıkmaktadır. Terminator anlatısının gerçekleşmesi kaygılarını anımsatan pek çok olgu ile karşımız çıkan yapay zekâ tartışmaları, teknolojinin değişim hızındaki ivmeyi ve insanlığı bekleyen yeni durumları içermeye çoktan başlamıştır.

Öğrenen, yeniden üreten ve günümüzde merakla takip edilen yapay zekânın ortaya çıkışı 1950'li yıllara kadar uzanmaktadır. Yapay zekâ üzerine yapılan çalışmalar zaman zaman yavaşlamış olsa da günümüzde neredeyse hemen her alanda küçük ya da büyük bir etkiyle yaşamımızda yer almaya başlamıştır. Sosyal medya platformlarında ve yönlendirici gücü yüksek çok sayıda haber başlıklarında sıklıkla görmeye başladığımız yapay zekâ uygulamalarının gündemin en üst sıralarında yer alması da yaşam alanlarımıza her geçen gün daha fazla girmeye başlamasından ötürüdür.

Medyada oluşturduğu gündem ile bize iyi ya da kötü neleri, nasıl söylediği artık çok daha dikkate değer ve önemli hale gelen yapay zekânın, insanlar tarafından takip edilmesi ve uygulamalarına ilişkin öngörülerde bulunulması da kaçınılmazdır. Bugün artı yapay zekâ pek çok uygulaması ile insanoğluna yeni varsayımlar ya da argümanlar sunmakta, onu

bazen olumlu bir gelecek vaadi ile umutlandırırken bazen de endişelendirmektedir. Örneğin, dünyayı özellikle ekonomi ve yönetim açısından değiştireceği öngörülen yapay zekânın getireceği değişikliklere uyum sağlayan şirketlerin, teknolojik olarak yapay zekâ ile tanışmamış şirketlerden daha önde olacağı varsayımlar arasındadır. Yapay zekâ bu görevleri ses tanıma, görüntü işleme, muhakeme, dil işleme algoritmaları kullanarak yapmaktadır. Yapay zekâ bugün; bankacılık, seyahat, sağlık, ulaşım, perakende satış, medya ve gazetecilik, eğitim, tarım, otomotiv, eğlence dünyası gibi pek çok alanda farklı uygulamalarla yer almaktadır. Bu uygulamalarla insanların ulaşabileceği kolaylıklar yaşam pratiklerini değiştirecek ve toplumsal düzeni de mutlaka etkileyecektir. Medya genel olarak takip edildiğinde yapay zekâ uygulamalarının yükselişinin bilim ve teknoloji haberlerinde karşımıza sıklıkla çıktığı görülmektedir. Yapay zekâ ve haber konusunda farklı çalışmalar yapıldığı görülmekle birlikte bu çalışmaların daha çok haber üretim süreçlerinde yapay zekânın kullanımına ilişkin olduğu görülmüştür (Etike, 2023; Ay, 2023). Yapay zekâ ve haber ilişkisine kullanıcı gözünden bakan araştırmalar da söz konusudur (Kortak, 2022). Bu çalışma ise haber metinlerinin yapay zekâ konusunda enformasyonu hangi yönde (olumlu/olumsuz) ilettiğine ilişkin bir araştırma olması nedeniyle farklılaşmakta ve toplumsal boyutta yapay zekâ algısına nasıl hizmet ettiğine dair bir söz söylemeyi amaçlamaktadır.

Bilginin güç olduğu dünyamızda insanın bu yeni öğrenme alanına ilişkin en yeni ve güncel bilgileri edindiği haber metinlerinin ne söylediği ve nasıl söylediği kuşkusuz çok büyük önem taşımaktadır. Toplumun en önemli bilgi ve haber alma kaynağı olan haberlerin bir bilinç gelişimi ve farkındalık oluşumu açısından ne yönde bir inşa kurduğu son derece değerlidir. Haberin yönlendirici gücü düşünüldüğünde bu önem çok daha iyi anlaşılabilir. Nitekim bireylerin yayınlardan etkilenme biçimlerine ilişkin olarak çok farklı modeller ortaya konulmuş, haberde bir yönlendirme olduğu bilirse dahi yayınlara ulaşanların bu durumu dikkate almadan verilen enformasyonu takip

edebildiği izlenmiştir (Jameson, 1996: 145; McQuail, 1983: 51-57). Ayrıca idealist felsefeye dayanan destekleyici kuramsal açıklamalar gazetelerdeki bilim iletişimini sosyal sorumluluk taşıyan veya dördüncü güç olan basın toplumu bilgilendirme faaliyetlerinden biri olarak değerlendirmektedir. Bu tür bir değerlendirme basın bilim iletişimini; halkın doğru karar vermesi, haberdar olması, var olan seçenekler hakkında bilgi edinmesi, rasyonel ya da pragmatik karar vermesi ve günlük yaşamla ilgili modern bir birey olmasına katkıda bulunan bir süreç olarak tarif etmektedir (Erdoğan, 2007: 21-22). Bu nedenle bilim ve teknoloji haberlerinde okurun takip edip izleyeceği metnin bilim iletişimi adına kurduğu inşa çok önemlidir.

Bu çalışmanın temel sorusu da buradan oluşmuştur. “Haber metinleri yapay zekâ konusunda somut olarak ne söylemektedir?” Çalışmanın temel iddiası bu soru üzerine kurulmuş; söz konusu haber metinlerinin yapay zekâ konusunda olumlu ya da olumsuz bir dil ile inşa edilip edilmediğine bakılmıştır. Böylece çalışmanın sonucunda bilim ve teknoloji haberlerinde yapay zekâ için; “iyi bir şeydir” ya da “kötü bir şeydir” mesajlarından hangisinin daha çok öne çıktığına dair bir sonuç ulaşılmıştır. Bu sonuç yapay zekâ için kesinleyici bir değerlendirmeyi içermekten çok, dijital haberciliğin yapay zekâyı okura nasıl sunduğuna ilişkindir. Yapay zekânın insanlık için getirebileceği yenilik ve olanaklar ya da bunların içinde gizli tehlike ve tehditlerin neler olabileceği bu haber metinlerinde nasıl yer almıştır? Bu yanıtı bulmak üzere en son ve güncel haber metinlerine ulaşmak adına son bir yıl içinde internet haber sitelerinde yapay zekâ konusunda yapılmış haberler taranmıştır. Üç haber sitesi (Euro News, BBC Türk ve CNN Türk) çalışma evreni olarak belirlenmiş, bu sitelerde yapay zekâ konusunda yayınlanmış otuz haber metni temsili örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Çalışmanın temel sorunsalından üretilmiş iki temel kategori oluşturularak haber metinleri niteliksel içerik çözümlenmesi yöntemi ile analiz edilmiş, yapay zekâ konusunun bu metinlerde olumlu (olanak) ya da olumsuz (tehdit ve tehlike) olarak hangi kategoride yer aldığına bakılmıştır. Elde edilen bulgularla, bilim ve teknoloji haberlerinde yapay zekâ konusunun

olumlu ya da olumsuz yanlarından hangileri ile öne çıktığına ve toplumsal algıda nasıl bir karşılık bulabileceğine ilişkin niteliksel bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır.

Yapay Zekâ: Tarihi ve Tanımı

Yapay zekâ kavramı 1950’li yıllarda Alan Mathison Turing’in ortaya attığı “Makineler düşünebilir mi?” fikri ile hayatımıza girmiştir. 2. Dünya savaşı sırasında düşmanların haberleşme şifrelerini çözme gereksinimleri için yapılan elektromekanik makinalar sayesinde yapay zekânın temelleri atılmıştır. Bazı kaynaklara göre “Yapay Zekâ” sözü ilk kez 2 Eylül 1955’te Nathaniel Rochester ve Marvin Minsky tarafından bir vakfa sundukları resmi başvuru da kullanılmıştır (Say, 2022: 85). Bir başka kaynağa göre ise John McCarty 1955’te Dartmouth Koleji’nde bir yapay zekâ atölyesi açmayı önerirken “Yapay Zekâ” terimini ortaya atmıştır (Childs, Independet 2011).

Ülkemizde yapay zekâ kavramı ilk defa Cahit Arf tarafından 1956 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesinde “Makineler düşünebilir mi ve nasıl düşünebilir” başlıklı bir sunumda “*Görülüyor ki zamanımızın harikalarından biri olan bu makinelerin anlaşılması için şeytani bir zekâyı ihtiyaç yoktur. Sadece akl-ı selim kâfidir*” sözleri ile konuşulmuştur (Atatürk Üniversitesi Halk konferansları serisi, 1958-1959 yılı Emir Örgüner hususi arşivi:103 pdf).

Yapay zekâ gerçekten nedir ve nasıl çalışır? Yapay zekâyı oluşturan teknolojinin bileşenleri nelerdir? Yapay zekâ (YZ) (Artificial intelligence-AI), genel olarak eldeki verilerle insan zekâsını taklit ederek kendisini geliştirme ve yenileyebilme niteliklerine sahip yazılımlar ve makinalar olarak tanımlanabilirse de günümüzde tek bir tanım üzerinde anlaşmaya varılmış değildir. Esasen yapay zekâ; insan zekâsına özgü olan, *algılama, öğrenme, çoğul kavramları bağlama, düşünme, fikir yürütme (belirtme), sorun çözme, iletişim kurma, çıkarsama yapma ve karar verme* gibi yüksek bilişsel fonksiyonları veya otonom davranışları matematik ve mantık kurallarını kullanarak taklit eden, makinalara insan gibi düşünce, davranışlar

ve yetenekler vermek ile ilgili bir bilim/mühendislik alanıdır. Cem Say (1998), yapay zekâyı “insanlık tarihinin en büyük mühendislik projesi” olarak tanımlamakta ve “inşa etmek istediğimiz şey, sonuçta bir bilgisayar programından yani formel olarak yazılmış bir metinden ibarettir. Bu programı çalıştırdığımızda her şeyi, en zeki insanın düzeyinde (veya daha üstün şekilde) yapabilecektir” şeklinde ifade etmektedir (Say, 1998: 13). Lasse Rouhiainen (2020: 2); yapay zekâyı “Normalde insan zekâsı gerektiren, görsel algılama, konuşma, tanıma, karar verme ve diller arasında çeviri yapma gibi işleri gerçekleştirebilecek bilgisayar sistemlerinin teorisi ve geliştirilmesi” olarak da tanımlarken, Bernard Marr’a göre yapay zekâ; “makinaların akıllı hareket kabiliyetlerini (bir insan yönlendirmesine ihtiyaç duymadan, kendi başlarına hareket edebileceği ve öğrenebileceğini) ifade etmek için kullanılır. Yapay zekâ en temel formunda; kalıpları tespit etmek, ne yapacağına karar vermek ve belki de gelecekteki sonuçlarını öngörmek amacı ile bir algoritmayı verilere uygulamak demektir (Marr, 2022: 30).

Bilgisayarlar istediğimizi yaparlar ama beklediğimiz şekilde değil” diyen Nick Bostrom da Süper Zekâ (2014) adlı kitabında bu durumu senaryolaştırarak anlatmaya devam etmektedir. Örneğin bir robota “evime hırsız girmesin” dersiniz robot eve hırsız sokmamak için hiçbir yol bulamazsa kolay yolu seçip evi yakabilir. Bir başka senaryoda ise yapay zekâ ile çalışan bir robot ya da robot ordusuna “kanseri nedeniyle ölümler son bulsun” dersiniz robotlar insanları öldürebilir ve dolayısıyla sonrasında kanser nedeniyle dünyada kimse ölmez. Bu anlamda insan ile yapay zekâ arasındaki ilişki aslında tam bir iletişimsizlik ya da eksik iletişim sorunudur. Yapay zekâyı amacımızı iletirken kabul edilebilir sınırların iyice anlaşıldığından emin olmamız gerekir. “Evime hırsız girmesin” derken evin mevcut durumunu koruyarak “hırsız eve sokma” dediğinizin tam olarak anlaşılması gerekir. Bir başka yapay zekâ simülasyonunda ise bir havaalanının ele geçirilme senaryosu yapay zekâyı verildiğinde kule görevlisi yapılacak eyleme engel olmak istediğinde yapay zekâ tarafından öldürülür ve görev tamamlanır. Yapay zekâyı insanları öldürmemesi komutu verilip programlandığında,

bu defa yapay zekâ görevi yerine getirmek için insan öldürmez ama kuleyi yok edebilir. Bu senaryolar elbette çoğaltılabilir. Dolayısıyla yapay zekâ ile iletişimde her şeyin net ve anlaşılır olduğundan emin olunması ve kodlamanın eksiksiz yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Yapay zekâ programlamalarındaki eksikya da hatalı yazılımlar yapay zekânın işletim algoritmalarında da hatalara neden olabilmektedir. Bu anlamda hatasız yazılım geliştirme çok önemli hale gelmektedir. Yazılım ve algoritmalar ile çalışan yapay zekâyı bizim için ne yapacağını eksiksiz söylememiz gerekmektedir. Ayrıntıları ifade etmezsek aradaki boşlukları yapay zekâ kendi tamamlamaya çalışabilecektir. Bu durum ise istenmeyen olumsuzluklara neden olabilecektir. Yapay zekâ biz insanların aşına olduğu yaşam normlarını kendiliğinden bilemez. Doğru kararlar için yapay zekânın karar verme aşamasında bize ait ve çok karmaşık olan norm ve değer yargılarını bilmesi ya da bunların yapay zekâyı öğretilmesi önem taşımaktadır. Bu insanî değer yargılarının ve normların ne olacağı, ülkelere göre değişiklik gösteren farklı norm yazılımları mı yoksa tek tip bir norm uygulaması mı kullanılacağı bugünkü tartışmaların en önemli başlıkları arasında yer almaktadır. Yapay zekânın bu kadar çok ilgi görmesi, merak uyandırmasının nedeni; çabuk ve hızlı öğrenebilmesi, milyonlarca bilgiyi saniyelerle ölçülen zamanlarda taraması ve bir sonuca varmasıdır. İnsanlar değişen çevre ve koşullara karşı inanılmaz bir uyum sağlama yeteneğine sahiptir. Yapay zekâ da, yazılan programlar ve algoritmalar ile insan gibi değişen koşullara uyum sağlayabilmektedir. Makine öğrenmesi çok hızlı bir şekilde gerçekleşmektedir. İnsan, onun öğrenmesine yetişmek konusunda güçlük çekebilmektedir. İnsanların; makinaların okuduğunu, yazdığını, gördüğünü, duyabildiğini, konuşabildiğini, koklayabildiğini, karmaşık hareket edebildiğini, yaratımlar yapabildiğini, duygularımızı algılayabildiğini görmesi kaçınılmaz şekilde ürkütücü gelebilmektedir. Chives’in “Yapay Zekâ Senden Nefret Etmiyor” kitabının arka kapak yazısı belki de bu kaygıyı en iyi şekilde ifade etmektedir: “Yapay zekâ teknolojisi şimdiden

öngörülerin, gelişmelerin ötesine geçmeye başladı bile. Yine de yapay zekâ ile ilgili asıl korkutucu şey yapay zekânın öz bilinç ve irade geliştirerek bize karşı isyan etmesi değil, dünyayı ve insanlığı yok etmesi. Ne de olsa bizler yapay zekâ için yalnızca atomlardan ibaret olabiliriz!" (Chives, 2023).

Yapay Zekâ: İlgili İnceleme ve Uygulamalar

Bilgisayarların enformasyon işleme kapasitesinin insan beynini aşmanın ötesinde, bilgisayarların oluşturdukları yapay zekâ ile kendi zekâlarını da besleyerek geliştirebilecekleri, böylece sürecin kendi içinde kümülatif olarak büyüyeceği ve gelişeceği düşünülebilir. Bugün insan zekâsının kontrolü elinde tutmaya devam etmesi konusunda yapılan tartışmalar ve uyarılar, medyada yer alan haber ve enformasyonların ütöpik ya da distöpik olduğu eleştirileri eşliğinde sürerken konunun önemine ve ciddiyetine dikkat çekenler de olmuştur. Üstelik bunlar yeni de değildir. Neredeyse on yıl önce 2014'te, Pay Pal ve Tesla'nın kurucularından Elon Musk "sorumluluk sahibi yapay zekâyı desteklemek için araştırma fonu oluşturmuştur. Dünyanın en tanınmış bilim insanı Stephan Hawking, daha o yıllarda insanlığın varlığına karşı yapay zekânın bir tehdit oluşturmasından korktuğunu açıklamıştır (Wooldridge, 2022: 199).

Gelinen bugünkü durumda yapay zekâ artık, teknolojinin kullanıldığı her yerde; eğitimden bilime, sağlık, eğlence, sanayi, ticaret, medya ve sanata kadar kendine yer bulmaktadır. Otomatik sürüş teknolojileri, tıbbi teşhis sistemleri, kişiselleştirilmiş öneri sistemleri, dil çeviri hizmetleri ve daha birçok yerde kullanılmaktadır (Graf, 2023: 8). Bu zekâ sisteminin en hayati bileşeninin bilgi olduğu ve bilginin zekâyaya dayalı her türlü faaliyetin elzem bir parçası olması gerekliliği, köklerini daha 17. yüzyılda Francis Bacon'un "Scientia potentia est" yani "Bilgi güçtür" düsturundan almaktadır. Bilgi tabanlı bir yapay zekâyı savunanlar, insan bilgisini açık bir biçimde yakalayıp kullanmayı yapay zekânın ilerlemesinin anahtarı olarak görmektedirler (Wooldridge, 2022: 84). Bir problem hakkındaki insan bilgisi yakalandığında herhangi bir yapay zekâ sistemi dâhilinde kurallara dayalı olarak bilginin temsil edilmesi haline dönüşecektir.

Dolayısıyla insan; yapay zekâ sistemleri için en önemli veri hammaddesi olan bilginin kaynağı olmakla birlikte, yeni işlemlere hazır bir ürün haline de gelebilmektedir (Köse, 2022: 127).

Virillo'nun (2021) "enformasyon bombası" kavramı ile işaret ettiği; "ticari ve rekabetçi kaygılarla sarmalanan bilişim ağlarının insanlar üzerinde gözetim-denetim-kontrol mekanizması halinde, doğru-yanlış bilgi bombardımanlarına tekabül etmesi, bu durumun ise insani değerleri göz ardı edip insanı öznenen nesne rolüne düşürmesini" anımsatmaktadır. Özne olamayan insanın yapay zekâ sistemlerinin kontrol mekanizmalarını elinde tutamama kaygısı, bu konudaki tartışmaların da büyük bölümünü oluşturmaktadır. Süper zekâ söz konusu olduğunda düzenleyicilerin reaktif olmak yerine, proaktif olmaları gerektiğini savunan görüşler, bu zekânın muhtemelen insanlığın karşı karşıya kaldığı en büyük varoluşsal tehditlerden biri olduğuna dair uyarılarda bulunmaktadır (Narain vd, 2019: 699). Tam aksini düşünen ve bir iyimserlikle kontrolün insanda olduğu ve insanın doğanın düzenine uygun davranışlarda bulunabileceğini, dolayısıyla direksiyonu nereye kıracağına elinde olduğunu söyleyen yaklaşımlar da söz konusudur (Say, 2022: 198).

Yapılan bu uyarılar ve açıklamaların temelinde esasen "yapay zekânın bir insan ürünü" olmasının yattığı, dolayısıyla insanın hem mucidi hem kâşifi olmaya çalıştığı bu kavramın, hâkim olamadığı olgular bütününden hâkimiyet kurmayı düşündüğü bir ürün oluşturmaya çalışması nedeniyle olduğu açıktır. Bugün artık yapay zekâ; felsefe, bilişsel bilim, psikoloji, mantık, robotik, istatistik, iktisat, iletişim gibi birbirinden farklı pek çok disiplinle ilişki halinde ve hızlı bir şekilde varlığını hissettirmektedir. Bir problemi çözmek üzere öğrenebilen bir algoritma olarak, "insanı desteklemek veya insanı aradan çıkarmak; dolayısıyla insansı olması veya insan yerine geçme potansiyeline sahip olması nedeniyle insanlarda söz konusu olan varoluşsal ve biyolojik sınırlara karşı alternatif çözüm üretmesi" yapay zekâ konusundaki tartışmaları önemli hale getirmektedir (Köse, 2022: 19).

Makinelerin insan gibi düşünme ve öğrenme yeteneklerini geliştirme çabalarının çekirdeğini oluşturan Makine Öğrenmesi (ML) ve Derin Öğrenme (DL) büyük ve karmaşık veri setlerinden daha karmaşık desenler çıkarabilen, görüntü ve ses tanıma, dil işleme, oyun oynama gibi görevlerle gelmiş ve bugün etik ve toplumsal etkileriyle çok konuşulan yapay zekâ teknolojisinin temellerini oluşturmuştur. Yapay zekâ uygulamalarının temelini oluşturan üç temel yapay zekâ dalını Graf (2023: 10-13), "Yapay Zekâ: Dijital Hayalet" kitabında şöyle özetlemektedir:

Doğal Dil İşleme ve Sohbet Botları: Doğal Dil İşleme (NLP) insanların konuştuğu ve yazdığı dilin bilgisayarlar tarafından anlaşılmasını ve işlenmesini sağlayan bir yapay zekâ dalıdır. NLP'nin çeşitli uygulamaları arasında; metin çözümleme, dil çevirisi, duygu analizi, dil modelleme ve otomatik özetleme bulunmaktadır.

Görüntü İşleme ve Bilgisayarlı Görü: Görüntülü İşleme, dijital görüntüleri işleyerek görüntülerden bilgi çıkarmak için algoritmalar ve matematiksel modeller kullanmaktadır. Bilgisayarlı görü ise, bilgisayarların ve makinelerin görüntüleri ve videoları anlamasını sağlayan bir yapay zekâ dalıdır.

Oyun Teorisi: Yapay zekânın bu tekniğinde Oyun Teorisi matematiksel bir modelleme aracı olarak ekonomi, bilgisayar bilimleri ve siyaset bilimi gibi çeşitli disiplinlerde karar verme durumlarını analiz etmek için kullanılmaktadır.

Bu uygulamalarla yapay zekânın varlığını hissettirmeye başladığı ve her geçen gün bir yenisinin eklendiği alanlar onun hakkındaki araştırmaları da değerli kılmaktadır. Örneğin, yapay zekânın görüntü işleme ve bilgisayarlı görü uygulamaları ile tıp alanında çalışma biçimlerini değiştirerek hastaların daha çabuk hizmet almasını sağlayabileceği, laboratuvar ve diğer tanı koyma araçları ile yapılacak taramalar için çok sayıda örnek veri tarandıktan sonra teşhis koymayı mümkün kılacağından ötürü hata paylarını en aza indireceği öngörülmektedir. Hasta sağlık kayıtları daha güvenli tutularak istenilen

bilgilere çok hızlı erişilebilecek, giyilebilir teknoloji sayesinde tansiyon, kandaki oksijen seviyesi, kalp atışı gibi parametreler akıllı telefonlarımız ile istenirse doktorumuz tarafından anında görüntülenebilecektir. Olumsuz bir durum olması halinde ise hasta hemen bilgilendirilebilecektir. Bu olumlu yanların yanı sıra; yapay zekâ teknolojilerinin sağlık alanında kullanılmasının bir takım sakıncaları da dile getirilmektedir. Teşhisler sırasında yanlış kararlardan kimin sorumlu olacağı, etik olarak tıbbi bilgilerin kimler tarafından kullanılacağı hala belirsizliğini korumaktadır (Rouhiainen, 2020: 46; Eren, 2022: 509-519).

Yapay zekânın dil tabanlı algoritmaları ile medya ve gazetecilik alanında da ilginç uygulamalar ile karşılaşmaktadır. Yapay zekâ ile metin çözümlemeleri ve deşifre çok hızlı ve daha kolay yapılabilmekte, haber metinleri farklı hedef kitlelere çok daha hızlı bir şekilde uyarlanabilmektedir. Haber kaynaklarının taranması geleneksel yöntemlerle günler sürerken yapay zekâ ile dakikalar içinde yapılarak, ses tanıma programları sesi frekanslarından tanıyıp anlayarak cevap vermektedir. Elbette yapay zekânın bu alanda kullanımı, yalan veya kasıtlı olarak yanıltıcı haber içerikleri hazırlamayı daha kolay hale getirebilecektir. Bu kasıtlı, manipüle edilmiş haberlerden etkilenen insanların haklarını nasıl ve nerede arayacakları uygulamanın zaafı ve güvenlik açığı oluşturan yanı olarak görülmektedir (Rouhiainen, 2020: 54).

Yapay zekânın eğitim alanındaki uygulamaları da birtakım yenilikler ve kolaylıklar içermektedir. E-öğrenme olanaklarının artması eğitimi çok farklı boyutlara taşımaktadır. Öğrenciler ders ortamında aynı deneyimi yaşamak yerine herkes için ayrı ve kişiselleştirilmiş eğitim alacak ve böylece öğrenme; hedefe yönelik ve daha keyifli hale gelecektir. Öğrencilerle konuşabilen eğitim asistanları ile eğitimin daha verimli bir şekilde uygulanacağı öngörülmektedir. Yapay zekâ eğitmenleri, her öğrenci için kişiselleştirilmiş eğitim verebilecektir. Yapay zekâ ile öğrenciler ücretsiz eğitim olanağına kavuşacak ve eğitimde fırsat eşitsizliği daha az seviyelere inebilecektir. Okullarda bilimsel

aktivitelerde yapay zekâ kullanarak akademik yazıların aranması, çıkan sonuçlarda varsa intihallerin saptanması kolaylaşabilecektir. Bilim ve akademi yapay zekânın yaratacağı hipotezlerden ve kurduğu bağlantı akışlarından olumlu şekilde faydalanabilecektir. Yapay zekânın kullanıldığı alanlardaki eğitim ilkeleri ve etik değerler alanında görülebilecek olumsuzluklardan kimin sorumlu tutulacağı ise bu alandaki yanıtız sorular olarak görülmektedir. Yapay zekânın en popüler kullanıldığı alanlardan birisi müzik ve eğlence dünyasıdır. Yapılan bir müzik videosu ya da film tanıtımının farklı versiyonları çok hızlı bir şekilde hazırlanabilmektedir. Yapay zekâ film ya da video içeriklerinin yaratılma ve ilerleyen film çekim sürecinde, yönetmenlere neredeyse sonsuz yaratım olanakları sunabilmektedir Burada da eser üretiminde kopyalama, korsan ve telif haklarına ilişkin sorunların oluşabileceği görülmektedir. Eserin yaratımının bir insana mı yoksa yapay zekâyı mı ait olduğunun tespiti en önemli güvenlik açığı olarak durmaktadır (Rouhiainen, 2020: 55).

Yapay zekâ turizm ve seyahat alanında da hızlı bir şekilde kendini göstermektedir. Tripadvisor gibi sosyal medya kanalları ile navigasyon gibi yapay zekâ uygulamaları, turistler ve gezginler için seyahat verilerini hızlıca karşılaştırmakta ve karar almaktadırlar. Turizm için yapay zekânın önemi burada ortaya çıkmaktadır. Örneğin, otel rezervasyonları yapay zekânın sesli komut uygulamaları ile 7/24 ve hatasız yapılabilecektir. Otel odalarında müşteri ile konuşan, onların sorularına yanıt verebilen oda robotları ile tanışmak mümkün olabilecektir (Ercan, 2020).

Bunun yanında sınır kapılarında, bazı havayolu şirketlerinde ve otellerde kullanılan biyometrik verilerle yüz tanıma sistemleri insanlara sınır kapıları, otel giriş ve çıkışlarında kontrollerin hızlı yapılabilme imkânı sunabilecektir Kullanılan yüz tanıma sistemleri ile suçluların yakalanması daha kolay hale gelecektir. Ancak kişilerin biyometrik özel bilgilerinin nerede saklanacağı ve bu bilgiler kimlerin erişiminin olacağı soruları bugün için yanıtızdır ve yapay zekânın insanlara yönelik tehdit alanı içinde yer almaktadır—(Rouhiainen,

2020: 40; Tsaih ve Hsu 2018:127; Zlatanov ve Popesku, 2019:85).

Yapay zekânın kullanım alanlarının giderek ve genişleyerek artması uygulamalara ilişkin kaygıları da belirsizliklerden ötürü artırmaktadır. Video/ MuseAI, VislaAI, TopazAI, Metin/ ChatGPT, Notion AI, Compose, Fotoğraf/ Midjourney, Magic Studio, Pebblely, Tasarım / Viesus, Pigg AI, Galileo, Kodlama/Bugasura, CodeGPT, Replit Ghostwriter, Ses/ FineShare, Boomy AI, Playlist AI, Verimlilik/ Brefly AI, Socra AI, Leexi AI gibi yapay zekâ uygulamaları ve ChatGPT gibi aylık yüz milyondan fazla aktif kullanıcısıyla yapay zekâ ürünlerinin hızlı inovasyonu ve gelişmesi insan benzeri konuşma ve metinler oluşturabilen yapay zekâ araçlarının yetenekleri hakkında daha geniş bir farkındalığa ve aynı zamanda korkulara da yol açmaktadır (BBC News Türkçe, 2023)

I.J. Good, "Makinaların toplumsal sorunlar yaratabileceğini ama aynı zamanda bunlara çözümler üretebileceğini ifade ederken; yapay zekânın birtakım kolaylıklarla birlikte doğasında taşıyacağı tehlikelere de işaret etmektedir (Barrat, 2020: 126). İngiliz istatistikçi I.J. Good, başlangıçta bu sözleri ile yapay zekânın insanlığın varoluşunu tehdit eden sorunları çözebileceğini ifade ederken yapay zekâda yaşanan gelişmelerin günümüzde insanlık için tehdit unsurlarını daha çok içerdiğine dair bir sonuca varmıştır (Barrat, 2020: 25). Sanat, bilim, matematik vb. alanlarda çok hızlı bilgi toplayabilen ve hızlı bir şekilde öğrenebilen, sıkılmayan ve yorulmayan yapay zekâ karşısında günümüzde bilim insanları, fütürist yazarlar, akademisyenler de farklı bakış açıları ile yapay zekânın hem olumlu hem de kaygı ve korku veren yönlerini tartışmaktadırlar.

Thinking Machines Inc. Kurucusu Danny Hillis, yapay zekânın insanlığa getirebileceği tehlikelere dikkat çekerken yapay zekânın giderek daha karmaşık şeyler üretebildiğini, insanların bilgisayarlara hızlı ilerleyen bu süreçte daha bağımlı hale geldiğini ifade etmektedir. Bilgisayar teknolojilerinin kendini geri besleyerek süreci daha da hızlandırdığı ve giderek insan faktörünü ortadan

kaldırma tehlikesi yarattığına, insanlığın ise henüz bunun farkında olmadığına vurgu yapmaktadır (Barrat, 2020: 81).

AI/ML (Artificial Intelligence / Machine Learning) çözümleri çoğaldıkça bu tür sistemlere yönelik saldırılar da artmaktadır. Gerçek dünyadan bu konuda bazı örnekler arasında siber güvenlik ihlalleri, hasta kayıtlarına yönelik gizlilik saldırıları ve fikri mülkiyet hırsızlığı yer almaktadır. Yapay zekâ araştırmacılarının endişe yaratan açıklamaları da korku ve kaygıya dönük etkiler olarak gösterilebilir. Stephen Hawking ve Elon Musk gibi alanda önemli isimler planlamaların iyi yapılmadığı takdirde insanlar için tehlikeli bir durum oluşabileceğini ifade etmişlerdir (Rouhiainen, 2020: 246).

Verilerin korunması noktasında giderek büyüyen güvenlik endişeleri; kişisel verilerin korunmasına ilişkin olarak yapay zekânın karmaşık ve şeffaf olmayan ağlarının kullanımından çok, Blockchain gibi şeffaf veri depolama uygulamaları ile güvenli bir koruma altına alınarak giderilebilir. Başka bir deyişle Blockchain, şifreleme ile potansiyel olarak yapay zekânın sahip olduğu veri havuzuna güven ve gizlilik sağlayabilir. Yapay zekânın algoritmalarının nasıl çalıştığı ve karar verdiği bilinmemektedir. Blockchain'in değiştirilemez dijital işlem ve veri kayıtları ile yapay zekâ ve elde ettiği veriler en azından daha güvenli bir şekilde korunabilir (IBM, Blockchain, t.y.).

Burada yapay zekâ konusunda sıralanan inceleme ve uygulamalar da göstermektedir ki insanoğlu yapay zekânın henüz keşif mahallindedir. Dolayısıyla şu aşamada yapay zekâ konusunda yapılan her çalışma ve araştırma çok önemlidir. Bu çalışmanın yapay zekânın medyada sunumu ve nasıl anlatıldığı üzerine yapılmasındaki temel amaç da alana medya, haber ve okur bağlamında katkı getirmektir. Yapay zekâyâ ilişkin bu uygulamalar, içerdiği tehlikeler ve bunlara karşı alınabilecek önlemler medyada nasıl sunulmakta, tartışmalar nasıl gösterilmekte, yapay zekânın yükselişi, olanakları ve tehlikeleri nasıl anlatılmaktadır? Bu sorunun yanıtını arayan bu çalışma, medyanın yapay zekâ hakkında ne söylediği ve onu takip

eden okurun haber içeriğinde ne ile karşılaştığını çözümlenmeye çalışmaktadır.

Medyada Yapay Zekânın Sunumu

Medyanın yapay zekânın sunumuna ilişkin olarak özellikle son bir yıl içinde haber akışında önemli bir yoğunluk gözlenmektedir. Özellikle yapay zekânın kullanım alanlarına ilişkin çeşitlenmeyi de ortaya çıkaran bu haberleri, medyanın pek çok kanalında neredeyse hemen her gün görmek ya da okumak mümkündür. İçerdiği kayıtlı değerler ve öncelikler ne olursa olsun ilişkili olduğu her şeyi referans olarak birleştiren bu zekânın yükselişine ve gücüne ilişkin olarak haber metinlerinin nesöylediği ve nasıl söylediği önemlidir. Distopik bir karşılığı olmasa bile bu özgül güçler ve yetenekler birleşiminde kesinlikle rahatsız edici bir şeylerin olduğu ifade edilmektedir (Greenfield, 20223: 29). Tek bir varlığın bütün ürün ve hizmetleri kontrol ettiği, arasında olduğu ya da içinde yayıldığı, bilgi akışında kaçak ya da gizli bağlantı kurabildiği, doğasında barındırdığı güvenlik açığı endişeleri meseleyi rahatsız edici olmanın da ötesine taşımaktadır. Bunun yanı sıra gerçek çok daha karmaşık olabilir ya da güven verici ve insanlığın dönüştüğü çok önemli bir aşama olarak da okunabilir. Fakat farklı meslek grupları, iş alanları, yetenek ve bilgi ile üst düzey profesyonelleşme gerektiren çok çeşitli dallarda birçok işin bilgisayarlaşma süreci, insanın var olduğu hatta vazgeçilmez olduğu bu alanları otomasyon teknolojilerine bırakacağı endişelerini daha güçlü bir şekilde öne çıkarmaktadır. Bu konuda en önemli çalışmalardan birisi, bundan daha on yıl önce bu kaygılarla yapılmıştır. ABD'de farklı meslek gruplarının gelecekte otomasyon teknolojileri ile yapılacağına dair beklentiyi ve istihdamı ortaya koyan bu araştırma (Frey ve Osborne, 2013), toplumsal yaşamın ve işletmelerin böyle bir durumdan nasıl etkileneceğini çalışmıştır.

Stephen Hawking de ölümünden hemen önce 2018'de yaptığı son söyleşilerinde yapay zekânın insanlık için ya en iyisi ya da en kötüsü olacağını, bunu insanların yapay zekâyı kullanma amaçlarının şekillendireceğini belirtmiştir (Makridakis, 2017: 47). Örneğin sağlık sektöründe hastalıklarla mücadelede, ya da gıda ve tarım sektöründe kit

kaynakları artırma ve açılığın yok edilmesi amacıyla kullanılması insanlık için yapay zekânın adeta bir deha olması beklentisini yükseltmektedir. Yine çevre ve iklim sorunları, uzay çalışmaları yapay zekânın insanlığın faydası adına olumlu etkileriyle adından söz ettireceği çok önemli alanlar olarak görülmektedir. Geleceğin Fiziği isimli kitabında 2100 yılına kadar bilimin, insanlığın kaderini ve günlük yaşamı nasıl şekillendireceği sorusuna yanıt bulmaya çalışan Japon Futurist Michio Kaku (2010: 83-98), “*yapay zekânın gelişmesiyle özellikle sağlık, tıp, iletişim, ulaşım ve uzay çalışmaları konusunda bazı olumsuzluklar olsa da olumlu değişimlerin daha büyük yer tutacağını*” iddia etmektedir.

Her geçen gün artan ve medyada kendisine büyük ölçüde yer bulan yapay zekâ konusundaki çalışmaların insan ve yapay zekâ ilişkisine odaklandığı ve “İnsan Merkezli Yapay Zekâ” tanımının bu şekilde hayat bulduğu görülmektedir. Yapay zekâ bir tehdit olarak algılanmalı mı yoksa birlikte yaşanılacak bir teknoloji olduğu gerçeği kabul edilmeli mi? Bu sorgulamalar sürerken, yapay zekâ süreçlerinin iyi yönetilmesine ve böylece olumlu tarafların daha baskın olacağına ilişkin vurgular da yapılmaktadır (Çaylan ve Çaylan, 2021: 227). Çalışmaların hepsinin belki de ortak paydası, yapay zekânın toplumların her alanına mutlak bir etkisi olacağı gerçeğidir. O halde “Yapay Zekâyâ Hazır Toplum” anlayışının bir rol model olarak benimsenmesi ve geliştirilmesi çok daha önemli olmaktadır. Böyle bir rol model için, dolayısıyla insan merkezli bir yapay zekâ için birtakım sınırları ve ilkeleri belirleyen bir rapor henüz 2019 yılı başında Japon hükümeti tarafından hazırlanmış ve CAO-2019’da “İnsan Merkezli Yapay Zekânın Sosyal İlkeleri” adıyla yayınlanmıştır. Yedi temel başlıktan oluşan bu ilkeler esasen tehdit mi olanak mı diye tartışılan yapay zekânın öznesini insan kılmakta ve merkeze insanı koyan, yapay zekâyı insan yönetimi ve denetimine sunan çok önemli başlıklar içermektedir (Çaylan ve Çaylan, 2021: 228-230).

Raporun en önemli ilkelerinden birisi olan “İnsan merkezli ilke” ile yapay zekâ kullanımının anayasa

ve uluslararası standartlar ile güvence altına alınmış olan insan haklarının ihlâl edilmemesine vurgu yapılmaktadır. Yapay zekânın merkezine insanı koyan, onun yeteneklerini geliştirecek ve refahına katkı sağlayacak uygulamalarla kullanılması, böylece insanların yapay zekâyâ hem bağımlı hale gelmelerinin önüne geçilmesi ve hem de kötüye kullanımının engellenmesi amaçlanmaktadır. Bütün toplumların etkileneceği ortak bir alanda yer alan yapay zekânın insanlığa getirebileceklerinin her platformda tartışması ve sunumu bu nedenle çok önemlidir.

Yöntem

Bu çalışmada medyada yapay zekâ haberlerinin sunumundan yola çıkılarak yapay zekânın insanlık için oluşturabileceği olanaklar ve tehlikeler tartışılmış, yapay zekânın sınırlarına, en nihayetinde yapay zekânın yükselişine ilişkin bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır. Bu değerlendirme yapılırken çalışma evrenini oluşturan yapay zekâ haberlerinden temsili örneklem yöntemi ile analiz edilecek bir haber grubu örneklem olarak oluşturulmuştur. Temsili örneklem, niteliksel bir içerik analizi için çok sayıda olan metinler içinden tipik olanı/olanları seçerek, belirlenmiş kategoriler içine düşen söz ya da kavramlara göre veri toplanmasıdır (Erdoğan, 2012: 119). Son bir yıl içinde Euro News, BBC Türk ve CNN Türk haber sitelerinden yapay zekâ konusunda yapılmış otuz haber metni seçilmiştir. Bu metinler öncelikle yapay zekânın konu ve uygulama alanlarına göre gruplandırılmışlardır. Yapay zekâ uygulamasının hangi endüstri, hizmet ya da iş alanına ilişkin olduğu belirlendikten sonra haber metni, yapay zekânın insanlık için bir olanak mı yoksa bir tehdit ve tehlike unsuru olarak mı sunulduğuna ilişkin olarak kategorize edilerek değerlendirilmiştir. “Niteliksel (semantik) içerik analizi ile metinde açıkça sunulan bilgi ile ilgili temsilleri incelemek ve yorumlamak için” (Erdoğan, 2012: 118) araştırma tasarımı yapılmıştır. Bu tasarımın aşamaları aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

“Haber metinlerinin yapay zekâ konusunda somut olarak ne söylediği” üzerine yapılacak çözümleme için metinlerdeki analiz birimleri kategoriler olarak

belirlenmiştir. İki temel kategori “olanak” ve “tehdit/ tehlike” başlığı altında belirlenmiş, haber metinleri içinde bu kategorilerle ilişkili kavram ve görseller taranarak ilgili kategori altına yerleştirilmiştir. Çok sayıda tipik haber metinlerinden temsili bir örneklem seçilmiştir. Bu temsili örneklem grubu oluşturan haber metinleri belirlenmiş kategorilere göre taranarak her bir kategori içine düşen söz ve kavramlara göre veriler toplanmıştır. Kategori başlıkları altında toplanan verilerle, “söylenenler” açıklanmıştır. Her bir kategori altında yer alan kavramlar, kategori ile ilişkilendirilerek ve açıklanarak haber metninin yapay zekâ konusunda somut olarak ne söylediğine ilişkin çıkarımlarda bulunulmaya çalışılmıştır.

Haber Çözümlemeleri

Örneklem Grubu Oluşturan Haber Metinleri

Çalışmanın örneklem grubunu oluşturan haber metinlerinin tamamı yapay zekâ konusunda son

bir yıl içinde üç farklı haber sitesinde (Euro News, CNN Türk ve BBC Türk) yayınlanmış haberlerden seçilmiştir. Yapay zekâ uygulamalarının pek çok farklı alanda varlık göstermeye başlamasının, haberlerde de konu çeşitlilikleri ile kendini gösterdiği görülmektedir.

Örneklem grubu oluşturan haber metinlerinde yapay zekânın farklı dallarına ilişkin uygulama örnekleri ve alanları ile karşılaşmıştır. Haber metninin yapay zekâ ile ilgili somut olarak ne söylediği belirlenerek çalışmanın temel analiz birimi olan olanak ya da tehlike/tehdit kategori gruplandırılması yapılmıştır. Dolayısıyla haber metinleri yapay zekânın hangi uygulama alanında bize ne söylediğine ilişkin olarak “olanaklar” ya da “tehlikeler” kategorileri altında sınıflandırılmıştır. Haber metinlerinin tamamı yapay zekânın uygulama alanı olarak öncelikle gruplandırıldığında aşağıdaki tablo elde edilmiştir:

Tablo 1

Haber Metinlerinin İçerik Analizi

HABER SİTESİ	HABERİN ADI	BAĞLANTI ADRESİ	KONU	KATEGORİ
BBC	Biyolojinin en büyük gizemlerinden biri çözüldü	https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-55166502	Sağlık	Olanak
BBC	Gazeteciler için 7 adımda yapay zekâ	https://journos.com.tr/yapay-zeka-gazetecilik-bbc	Gazetecilik	Olanak Tehdit
BBC	Yapay zekâ dolandırıcılık tespitini zorlaştırabilir	https://www.bbc.com/turkce/articles/ce7gg17z14do	Toplumsal Hayat	Tehdit
BBC	Yapay zekâyı güvenli kılmak neden zor?	https://www.bbc.com/turkce/articles/cw4vkdd3j72o	Yapay zekâ düzenlemeleri	Tehdit
BBC	Yapay zekâ nedir? Hangi meslekleri tehdit edebilir?	https://www.bbc.com/turkce/articles/cqqked1xv47o	Toplumsal Hayat ve yapay zekâ uygulamaları	Tehdit
EURO NEWS	The Beatles yapay zekâ ile geri dönüyor.	https://tr.euronews.com/2023/06/13/the-beatles-yapay-zekayla-geri-donuyor-grubun-son-sarkisi-bu-yil-cikacak	Sanat	Olanak
EURO NEWS	Teknoloji şirketlerinde yapay zekânın güvenli geliştirilmesi için platform	https://tr.euronews.com/2023/07/26/teknoloji-sirketleri-yapay-zekanin-guvenli-bir-sekilde-gelistirilmesi-icin-platform-kuraca	Teknoloji ve güvenlik	Olanak
EURO NEWS	Yapay zekâ ve istihdam	https://tr.euronews.com/next/2023/07/11/oced-yapay-zeka-islerin-niceliginden-cok-niteligini-etkiliyor	İş olanakları ve istihdam	Olanak
EURO NEWS	Yapay zekadan etkilenecek meslekler	https://tr.euronews.com/2023/03/24/yapay-zekadan-en-fazla-hangi-meslekler-etkilenecek	Yapay zekâ ve meslekler	Tehdit

EURO NEWS	Yapay zekâ ve robotlarla yönetim	https://tr.euronews.com/2023/07/08/yapay-zekali-robotlar-basin-toplantisi-duzenledi-dunyayi-insanlardan-daha-iyi-yonetebiliri	Yönetim	Tehdit
EURO NEWS	Yapay zekanın tehditleri	https://tr.euronews.com/2023/05/08/yapay-zekanin-fikir-babalarindan-hinton-uyardi-yapay-zekanin-tehditleri-iklim-krizinden-da	Yapay zekâ tehlikesi önceliği	Tehdit
EURO NEWS	Kanser Tedavisi	https://tr.euronews.com/2023/03/21/bilim-insanlari-yapay-zekayla-30-gun-icinde-kanser-tedavisi-gelistiren-yontem-buldu	Sağlık	Olanak
EURO NEWS	Din	https://tr.euronews.com/2023/05/03/yazar-yuval-noah-harari-yapay-zeka-cok-yakinda-yeni-bir-din-yaratabilecek	İnanç	Tehdit
BBC	Sohbet robotları	https://www.bbc.com/turkce/articles/ce9647177890	Toplumsal Hayat	Tehdit
EURO NEWS	AP yapay zekaya yönelik yasa tasarını kabul etti	https://tr.euronews.com/2023/06/14/avrupa-parlamentosu-yapay-zekaya-yonelik-yasa-tasarini-kabul-etti	Hukuk	Tehdit
EURO NEWS	Yapay zekâ risklerine karşılık güvenlik önlemleri	https://tr.euronews.com/2023/05/31/cin-yapay-zekanin-yarattigi-riskleri-gerekce-gostererek-guvenlik-onlemlerini-artirma-karar	Güvenlik	Tehdit
EURO NEWS	Yapay zekâ ve tehdit ettiği meslekler	https://tr.euronews.com/2023/07/13/oced-tip-finans-ve-hukuk-gibi-alandaki-kalifiye-meslekler-de-yapay-zeka-tehdidi-altinda	İş yaşamı ve meslekler	Tehdit
EURO NEWS	Yapay zekâ ile kurulan Haber siteleri	https://tr.euronews.com/2023/05/02/rapor-yapay-zekayla-kurulan-haber-siteleri-yanlis-bilgilerin-yayilmasina-neden-oluyor	Habercilik	Tehdit
EURO NEWS	Seçimlerde yapay zekâ kullanımı	https://tr.euronews.com/2023/05/17/open-ai-tepe-yoneticisi-yapay-zekanin-secimlerde-kullanilmasindan-kaygiliyim	Siyaset	Tehdit
BBC	Yapay zekâ ve dijital ikiz yaratımı	https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-61785195	Toplumsal hayat ve yaratılış	Tehdit
EURO NEWS	Güvenlik	https://tr.euronews.com/2023/06/02/yapay-zeka-kontrollu-bir-abd-askeri-droneu-simulasyon-testinde-kendi-operatorunu-oldurdu	Güvenlik ve askeri alan	Tehdit
EURO NEWS	Yapay zekâ ile hastalık ve ölüm riskleri tahmini	https://tr.euronews.com/next/2023/06/08/yapay-zeka-hastaliklari-ve-olum-riskini-tahmin-etmeye-basladi	Sağlık	Olanak
BBC	Hollywood oyuncularının grevi	https://www.bbc.com/turkce/articles/c2qd57g13330	Sanat	Tehdit
CNN Türk	Yapay zekâ ile kurulan ilk radyo istasyonu	https://www.cnnturk.com/dunya/yapay-zekayla-isleyen-ilk-radyo-istasyonu-kuruldu	Kitle İletişimi	Olanak/ Tehdit
CNN Türk	Google metni müziğe çeviren yapay zekâ geliştirdi	https://www.cnnturk.com/dunya/google-metni-muzige-ceviren-bir-yapay-zeka-gelistirdi?page=2	Sanat	Olanak/ Tehdit
CNN Türk	Yapay zekâ uyardı: Türkiye için su kıtlığı	https://www.cnnturk.com/turkiye/yapay-zeka-uyardi-turkiye-icin-su-kitligi-tehlikesi	İklim	Olanak
CNN Türk	Yapay zekâ insan zihnini okudu	https://www.cnnturk.com/dunya/yapay-zeka-insan-zihnini-okudu	İnsan ve Toplum (Psikoloji)	Tehdit
CNN Türk	Yapay zekâ erken uyarı sistemini devreye soktu	https://www.cnnturk.com/yerel-haberler/kirklareli/tredas-yapay-zeka-erken-uyari-sistemini-devreye-soktu-2005475	İnsan Ve Toplum (İş Güvenliği)	Olanak
CNN Türk	Yapay zekayı geliştirmeyi bırakın	https://www.cnnturk.com/teknoloji/metaverse/steve-wozniak-yapay-zekayi-daha-fazla-gelistirmeyi-birakin	Toplum ve Teknoloji	Tehdit
CNN Türk	Bill Gates'ten yapay zekâyı övgü	https://www.cnnturk.com/video/dunya/bill-gatesten-yapay-zekaya-ovgu	Eğitim ve Sağlık	Olanak/ Tehdit

Bulgular ve Yorumlar

Burada yukarıdaki tabloda örneklem grubu oluşturan haber metinlerinde her bir kategori içine düşen söz ve kavramlara değinilerek tartışma ve yorumlar geliştirilmiştir. Kategori başlıkları altında toplanan haber metni içeriği burada açıklanmaya çalışılmıştır. İlgili söz ya da kavramlar kategori ile ilişkilendirilerek çıkarımlarda bulunulmuştur.

Yapay Zekâyı Olumlu Haberler

Tabloda yer alan ilk haber metni BBC'nin yapay zekânın sağlık alanında getirdiği bir uygulamayı konu edinen ve yapay zekânın bu alanda yaratabileceği olanaklardan söz etmektedir. Londra merkezli bir yapay zekâ laboratuvarı olan Deep Mind'in proteinlerin şekillerini anlamak konusunda ciddi yol aldığı, bunun da Covid 19 tedavisi de dâhil olmak üzere pek çok ilacın üretimi ve hastalıkların tedavisi için çok önemli olduğunu içeren haber metni, yapay zekânın somut olarak bir olanağından söz etmektedir. Metin çözümlendiğinde, yapay zekâ olanak kategorisinde değerlendirilmiştir. Bilgisayarlı görü ya da görüntü işleme ile proteinlerin şekillerini anlamak ve nasıl katlandıklarına ilişkin veri elde etmek üzere kullanılan yapay zekâ uygulaması bu haberde sağlık alanında bir umut vaat etmektedir.

Sağlık alanında yapay zekânın kullanılmasına ilişkin bir başka haber EuroNews'in Haziran 2023 tarihli, yapay zekânın hastalıkları ve ölüm riskini tahmin etmeye başladığına dair haberidir. Haberde, NYU Grossman Tıp Okulunda bir ekibin çalışmasının Nature dergisinde yayınlandığı yer almaktadır. Buna göre baş araştırmacı ve aynı zamanda beyin cerrahı Eric Oermann ve ekibi, dil işleme modeli ile hastalara ait hastalığın ilerleme seyrine ilişkin verileri yapaya zekâyı yüklemiş, NYUtron adı verilen bu dil modeli ile hastaların ölüm ya da iyileşme oranlarının yüksek doğruluk oranı ile tespit edildiği görülmüştür. Modelin ayrıca, hastanın yatış süresini, sigorta kapsamına alınmayan vakaları ve hastanın birincil hastalığına bağlı olarak gelişen vakaları da yüzde 90 gibi büyük bir oranda bildiği haberde yer almaktadır. Dile özgü verileri işlediği için bu dil işlemcisi modelin

karşılaştığı tek zorluğun kısaltmalar ya da bireysel farklılıklardan kaynaklı doğal dilin yorumlanması olduğu da haberin bir başka detayıdır. Haber sağlık alanında yapay zekânın insan odaklı kullanımına ilişkin olumlu olarak değerlendirilmiş ve olanak kategorisine yerleştirilmiştir.

EuroNews'in Mart 2023 tarihli haberi de yine sağlık alanında yapay zekâ kullanımını konu edinmektedir. Haberde bilim insanlarının yapay zekâ yardımıyla otuz gün içinde kanser tedavisini hastaya uygulayabilecekleri anlatılmaktadır. ChemicalScience dergisinde yayınlanan çalışmada, Toronto Üniversitesi'nden araştırmacıların Insilico Medicine ve Pharma A.I adlı yapay zekâ ilaç keşif platformu ile özellikle karaciğer kanserinin bir türüne ilişkin potansiyel bir tedavi geliştirdiklerini açıklayan haber metni, yapay zekânın insanlığa sağlık alanında sunabilecekleri açısından bir olanak olarak değerlendirilmiştir.

Bir diğer haber metni yine BBC Türk'te gazeteciler için yedi adımda yapay zekâ uygulamaları başlığını taşıyan ve bugüne değin teknolojinin, haberin paylaşımı ve dolaşımındaki etkisinin artık, yapay zekâ ile üretiminde de söz konusu olabileceğini konu edinen bir metindir. Haberin içeriğinde yapay zekâ uygulamalarının gazetecilikte ve haber üretiminde kullanılması anlatılırken, London School of Economics (2019)'in gazeteciler için yayımladığı yedi adımda yapay zekânın nasıl kullanılabileceğine ilişkin rapora da değinilmektedir. Özellikle doğal dil işleme uygulamaları sayesinde yapay zekânın haber içeriğine ilişkin verileri kaydedeceği, son dakika haberleri bilgisayara yazdırabileceği böylece gazetecilikte haber üretiminde insan faktörü dışında bir oluşumdan söz edilmektedir. Nitekim haber metni içeriğinde BBC News Labs Editörü Robert McKenzie bunun "insanlarla yapılamayacak türden bir habercilik" olduğunu ifade etmektedir. Metin çözümlendiğinde yapay zekâ kategori olarak haberde hızı önceleyen teknoloji ve bilgisayar uygulamaları ile bir olanak olarak kodlanmakla birlikte gazetecilikte insan faktörünü art alana alması nedeniyle tehdit unsuru içerdiği de belirtilmiştir.

Yapay zekâ uygulamalarını olumlayan bir başka haber olarak EuroNews'in Beatles grubu ile ilgili yaptığı haber metni görülmüştür. 13 Haziran 2023 tarihli haberde The Beatles grubunun yapay zekâ kullanılarak kaydedilen yeni şarkısının bu yıl çıkacağı duyurulmaktadır. Grubun gitaristi Paul McCartney, John Lennon'un sesinin yeni teknolojiler kullanılarak eski bir kasetten bu şarkı için alındığını ifade etmektedir. Haberin detaylarında müzik endüstrisinin bu uygulamalarla finansal ve etik sorunlarla karşılaşacağına dair endişeler de aktarılmaktadır. Örneğin, İngiliz şarkıcı Sting'in insan sermayesini yapay zekâya karşı savunmak için savaş vereceklerini açıklaması, ayrıca birçok sanatçının yapay zekâ ile sahte eserlerinin yaratılması haber detayında yer almaktadır. Bu haber, bir daha ulaşılamayacak ses ya da görüntüye dair yapay zekâ uygulamaları ile onların yeniden yaratımına ve topluma ulaşmasının sağlanması açısından olumlu olarak değerlendirilmiş ve olanak kategorisine yerleştirilmiştir.

Yapay zekâya ilişkin haberler içinde EuroNews'den alınan Temmuz 2023 tarihli başka bir haberin de yapay zekâya ilişkin olumlu bir içerikle üretildiği görülmüştür. Teknoloji şirketlerinin yapay zekânın güvenli bir şekilde gelişmesi için platform kuracağına bilgisini içeren haber metninde, Microsoft Başkanı Brad Smith'in "yapay zekâ üreten şirketlerin çalışmalarını güvenli, emniyetli, tehlikesiz ve insan kontrolü altında kalmasını sağlamakla sorumlu olduklarını" ifade ettiği bilgisi yer almaktadır. Büyük makine öğrenimini de kısaca anlatan haberde, kurulacak yeni platformla mevcut en gelişmiş modellerde bulunan yapay zekâ modellerinin güvenli ve sorumlu bir şekilde geliştirilmesine odaklanılacağı vurgulanmaktadır. Yapay zekâ teknolojisinin kamu güvenliği için ciddi riskler oluşturması ve tehlikeli yeteneklere sahip olma konusundaki olasılığa karşın, teknoloji şirketlerinin bu girişimi olumlu ve güven telkin eden bir haber konusu olmuştur. Bu nedenle haber metni olumlu değerlendirilerek olanak kategorisine yerleştirilmiştir.

EuroNews'in Temmuz 2023 tarihli bir başka haberi de yapay zekâyı olumlayan haberler

inde değerlendirilmiştir. Yapay zekânın işlerin niceliğinden çok niteliğini etkilediğine dair haberi, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)'nin "İstihdam Görünümü 2023" başlıklı raporunda yapay zekânın şu ana kadar işgücü kalitesine etkisinin daha fazla olduğuna dikkat çekilmektedir. Yapay zekânın tehlikeli veya sıkıcı olarak görünen işleri azaltabileceği öngörüsünü de içeren raporda yapay zekânın tüm faaliyet sektörlerini ve meslekleri etkileyebileceği, ancak bunun şu an için olumsuz etkilerine ilişkin çok az kanıt olduğu, bu etkilerin görülmesinin de zaman alabileceği vurgulanmaktadır. Yapay zekâyı ilişkin bilinmezlik atmosferinde bu haberin toplum için olumlu içerik üreten, yapay zekâyı karşı korku ve kaygı iklimini yumuşatan bir içerikle üretildiği görülmektedir. Bu nedenle olanak kategorisinde değerlendirilmiştir.

Yapay zekâ ile ilgili yasal düzenleme haberleri de bu çalışma kapsamında yapay zekâyı olumlayan, en azından bu konudaki risk ve tehlikeleri önlemeye yönelik adımlar olarak değerlendirilerek olumlu kategoriye yerleştirilmiştir. EuroNews'in Haziran 2023 tarihli haberi de Avrupa Parlamentosu'nun yapay zekâyı yönelik yasa tasarısını kabul ettiğine ilişkin olarak bu kategoride ele alınmıştır. Haberde; AP'nin pek çok yapay zekâ uygulamasını düzenlemeye yönelik katı kurallar getireceğinin, yapay zekâ sistemlerinin insanlar tarafından denetlenmesinin, ayırım yapmamasının, güvenli, şeffaf ve çevre dostu olmasının altı çizilmektedir. Yapay zekâyı risk temelli bir yaklaşım uygulanacağı, risk düzeyine bağlı biçimde kuralların da katılaşabileceği haberin detaylarında yer almaktadır.

Yapay zekâyı olumlayan haberler içinde örneklem grupta yer alan iki haber ise ülkemizden yapay zekâ uygulamalarına yer vermektedir. Bunlardan ilki CNN Türk'ün Mayıs 2023 tarihli Trakya Elektrik Dağıtım A.Ş. (TREDAŞ)'ın yapay zekâ uygulaması ile erken uyarı sistemini devreye soktuğu haberi. TÜBİTAK desteği ile geliştirilen ve EWSAI adı verilen yapay zekâ, saha ekiplerinin iş güvenliğini sağlayacak, insan kaynaklı hata ve ihmallerin önüne geçecek bir erken uyarı sistemidir. Haberde iş sağlığı ve güvenliği açısından bunun bir

başlangıç olduğu ve tehlikeli iş alanlarında bu tür uygulamalarla önlemler alınmasının sağlanması yönünde çalışmaların sürdürüleceği bilgisi de yer almaktadır. Yapay zekâyı olumlayan bu haber metni olanak kategorisinde değerlendirilmiştir. Bir diğer haber ise Türkiye’de su kıtlığı tehlikesine ilişkin yapay zekâyâ sorulan soruları haberleştirmekte ve yine CNN Türk’ten alınmış Mart 2023 tarihli bir haber metnidir. Habere göre yapay zekâyâ Türkiye’deki iklim değişikliği konusunda sorular sorulmuş, yapay zekâ uygulaması ChatGPT ise özellikle nüfus artışı, göçler ve yetersiz su yönetimi nedeniyle şiddetli su kıtlığı yaşanabileceği yanıtlarını vermiştir. Uygulamanın yapıldığı tek noktanın barajların doluluk oranına ilişkin olduğu belirtilen haber metni, insanların yaşam alanlarına ilişkin yapay zekâ uygulamasının verdiği uyarıcı ve önlem alınmasına yönelik yanıtlarla yapay zekâyı olumlayan haber kategorisinde değerlendirilmiştir.

Kitle iletişimi alanındaki yapay zekâ uygulamalarının en son ve yeni örneklerinden birini haberleştiren, CNN Türk’ün Ağustos 2023 tarihli radyo yayıncılığı konusundaki haberinde ise Almanya’da ilk kez sadece yapay zekâ ile çalışan bir radyo istasyonunun yayın hayatına başlayacağı duyurulmaktadır. Audiotainment Südwest adlı medya kuruluşunun verdiği bilgiye göre; internet üzerinden yayın yapacak radyo kanalı bigGPT’nin güncel olarak algoritmaların belirleyeceği bir programı olacağı, “bigLayla” adlı sanal bir sunucu ile dinleyicileriyle yapay zekâ konusunda program yapacağı açıklanmaktadır. Haberde bu uygulama ile yeni bir sentetik işitsel iletişim alanı oluşturulmanın hedeflendiği de belirtilmektedir. ABD’de daha önce RadioGPT adında yapay zekâ ile çalışan bir radyo istasyonu olduğu ve bunu örnek aldığı belirtilen kanalın, yayın lokalizasyonuna ilişkin bilgileri dinleyicilerin sosyal medya hesaplarından toplayacağı da haberin detaylarında yer almaktadır. Haber içeriği kitle iletişimine yeni uygulamalarla farklı görünüm kazandırıp, özellikle radyo yayıncılığında tıpkı podcast yayıncılığında olduğu gibi yeni bir ufuk açabileceği düşüncesiyle olumlu değerlendirilmiş ve olanak kategorisinde yer almıştır. Fakat yine

de yapay zekânın güvenlik açıklarının varlığı ve bugünden öngörülemeyen tehlikelerin, en azından radyo yayıncılığı istihdam alanını tehdit edebileceği olasılığını barındırması haberin olumsuz kategoride de değerlendirilmesine yol açmaktadır.

Yapay zekâyı olumlayan son haber, CNN Türk’ten yapay zekâyâ övgü başlığını taşımakta ve Microsoft’un kurucusu Bill Gates’in yapay zekâyı son yılların en önemli teknolojik gelişmesi olarak yorumladığı Mart 2023 tarihli haberdur. Yapay zekânın özellikle eğitim ve sağlık alanlarında devrim yaratacağını vurgulayan Gates’in, öte yandan yapay zekânın insanların çalışma, öğrenme, seyahat etme, sağlık hizmetinden yararlanma ve birbiriyle iletişim kurma biçimlerini değiştireceğini ifade ettiği de haberin detaylarında görülmektedir. Bu haber de yapay zekâyı olumlayan bir dil ile yazılmış ve olanaklarından söz etmesi itibarıyla olumlu kategoride değerlendirilmiş, ancak insanların yaşam biçimlerini değiştireceğine ilişkin belirsizliği de içermesi nedeniyle tehdit kategorisine de yerleştirilebileceği görülmüştür.

Yapay Zekâyı Tehdit Olarak Gören Haberler

Örneklem grupta yer alan BBC’nin yapay zekânın dolandırıcılık tespitini zorlaştırabileceği yönündeki haber içeriği yapay zekâyâ ilişkin tehlikeleri ve uyarıları içermektedir. Apple’ın kurucu ortağı Steve Wozniak’ın BBC teknoloji editörü ile yaptığı görüşmeyi içeren haber içeriğinde, Wozniak yapay zekânın kötü niyetli aktörler tarafından kullanılmasına ilişkin kaygılarını dile getirmektedir. Wozniak ayrıca bu teknolojilerle üretilen içeriklerin mutlaka işaretlenmesi ve denetlenmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır. Steve Johns ile Apple’ı kuran Wozniak’ın Elon Musk’ın da içinde bulunduğu bir teknoloji ekibi ile yapay zekâ teknolojilerine karşı açık bir mektup imzaladığı belirtilen haber metninde, OpenAI’nin çıkarttığı GPT-4’ten daha güçlü yapay zekâ teknolojilerinin geliştirilmesine altı ay ara verilmesinin istendiği, bu çağrıya gerekçe olarak da insanlığa ve topluma yönelik potansiyel risklerin gösterildiği belirtilmektedir. Haber metni kategori olarak tehdit kategorisine yerleştirilmiştir.

Bu başlık altında yer alabilecek bir başka haber, yapay zekâyı güvenli kılmamanın zorluğu üzerine yapılmıştır. Haziran 2023 tarihli haber metni, Avrupa Parlamentosu'nun yapay zekânın nasıl düzenlemesi gerektiği üzerine yapacağı oturuma dikkat çekmekte ve yapay zekânın daha güvenli kılınabilmesi önündeki beş zorluğu incelemektedir. Bunlar kısaca; yapay zekânın ne olduğu üzerinde uzlaşmak, küresel bir anlaşmaya varmak, kamuoyuna güven vermek, kuralları kimin yazacağına karar vermek ve mümkün olduğunca hızlı hareket edebilmek olarak haber metninde açıklanmaktadır. AB Yapay Zekâ Yasasının 2025 tarihine kadar yürürlüğe gireceğini belirten haberde, AB Teknoloji Komiserinin bu tarihi çok geç olarak yorumlaması da yapay zekâyı ilişkin bir tehdit algısının yüksekliğini göstermektedir. ABD ile birlikte şirketlerin yasa çıkana kadar gönüllü olarak kullanabilecekleri bir kod hazırlamasının gerekliliğine vurgu yapılmaktadır. Haber metni tehdit kategorisinde değerlendirilmiştir.

Yapay zekâ ve tehdit edebileceği mesleklere ilişkin BBC Türk'ün bir başka haberi (Haziran 2023) de tehdit kategorisi altında değerlendirilmiş ve yapay zekâyı dikkatle yaklaşan bir içerik sunduğu görülmüştür. "Yapay zekâ nedir ve hangi meslekleri tehdit edebilir" başlıklı haber metninde yapay zekânın hızla geliştiği ve modern yaşamın pek çok alanında dönüşümlere yol açtığı ifade edilmektedir. Teknolojinin kötü amaçlı kullanımı ve istihdamı tehdit edebileceği endişelerine yer veren haber metni; OpenAI ve Google Deepmind başkanları ile birçok uzmanının yapay zekânın insanlığın yok olmasına yol açabileceği uyarılarına da yer vermektedir. BBC'nin yapay zekâ ile üretilen çocuk istismarı görsellerini ortaya çıkardığı bilgisini de içeren haberde, Avrupa Parlamentosu'nun yapay zekâ yasasını onayladığı, Avrupa Birliği'nin ise yapay zekâ için şirketlerin uyması gereken katı bir yasal çerçeve oluşturulmasını öngördüğü bilgisi de yer almaktadır. 2025'te yürürlüğe girmesi beklenen mevzuatın; yapay zekâ uygulamalarını tüketiciler için risk seviyelerine göre kategorize etmesi, kredi puanları ve konutlara erişimi değerlendirmek için kullanılan yüksek riskli yapay zekâ sistemleri için sıkı kontrollerin getirileceği yine haberin

detaylarında yer almaktadır. Yakın geleceğe dair öngörülen bu düzenlemelere rağmen, Yatırım bankası Goldman Sachs'ın yayımladığı bir raporla belirli görevler ve iş fonksiyonları otomatik hale geldikçe yapay zekânın dünya genelinde 300 milyon tam zamanlı istihdama eşdeğer işin yerini alabileceğini, bunun da şu an ABD ve Avrupa'da çalışan insanların yaptığı işlerin dörtte birine denk geldiğini öne sürmesi de haberin bir başka dikkat çekici yanıdır. Özellikle yönetim, idari işler, hukuk işleri ve mimarlık gibi meslek alanlarının yapay zekânın tehdidi altında olduğu belirtilmekte, tıp alanındaki uygulamalar olumlanmaktadır. Haber metni yapay zekâyı ilişkin tehlike unsurlarını öne çıkaran hem sözel hem görsel metni ile tehdit kategorisi altında değerlendirilmiş, ancak yapılacak hukuki düzenlemelere detaylı yer veriş ile tehdit söylemini nötralize ettiği düşünülerek yapay zekâyı olumlayan bir inşaa da görülmüştür.

EuroNews'in haberlerinden seçilen Mart 2023 tarihli yapay zekânın en çok hangi meslekleri etkileyeceği haberi de uygulamaların insanlık için tehlikeli yönünden söz etmesi açısından tehdit kategorisi altında değerlendirilmiştir. ChatGPT'nin geliştiricisi OpenAI'nın yapay zekâdan etkilenen meslekleri listelediği araştırmayı konu alan haberde, 86 mesleğin tamamen etkilenenler arasında gösterildiği, yüzde yüz etkilenen meslek dalları içinde ise internet arayüz tasarımcıları, yazarlar, matematikçiler, vergi müşavirleri, finansal analizciler, gazeteci ve muhabirler, hukuki ve idari sekreterler, klinik veri yöneticileri ve iklim değişimi politikası analistleri olduğu görülmektedir. Yüksek oranda etkilenen meslekler arasında ise mütercim tercümanlar, anket araştırmacıları, halkla ilişkiler uzmanları, hayvan bilimciler, metin düzeltmenleri ve muhabere memurları gibi meslekler sıralanmaktadır. Habere konu olan ve Pensilvanya Üniversitesi'nde yayınlanan makale sadece etkilenme düzeyinde meslekleri sıralamış olsa da toplumun yapay zekâ konusunda iş alanları ve mesleklere ilişkin kaygılarını besleyen, bu görevlerin yapılmasında yapay zekânın tamamen insanların yerine mi geçeceği yoksa tamamlayıcı bir görev mi üstleneceği belirsizliğini hatırlatan yönüyle tehdit kategorisindedir.

EuroNews'in Temmuz 2023 tarihli bir başka haberi de yine yapay zekâdan etkilenecek ve tehdit altında olan mesleklere ilişkin bir haber olarak ele alınmıştır. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)'nin 2023 İstihdam Görünümü Raporunu konu edinen haber metninde; rapora göre uzun yıllar eğitim gerektiren ve karar alma süreçleri derin tecrübelerle dayanan finans, tıp ve hukuk alanındaki mesleklerin yapay zekâ uygulamaları ile birden otomasyona geçme riski ile karşı karşıya olduğu yer almaktadır. Haberde ayrıca, yapılan araştırmaya göre gelecek on yılda 5 çalışandan 3'ünün yapay zekâ nedeniyle işini kaybetme endişesi taşıdığına da yer verilmektedir. Haber tehdit kategorisinde değerlendirilmiştir.

Yapay zekânın tehdit ettiği meslek alanlarına ilişkin bir başka haber metni, BBC'nin Hollywood oyuncularının grevini konu edindiği, sektörün durma noktasına geldiği ve özellikle yapay zekâ ile ilgili endişelerini dile getirdikleri haberdır. ABD'de oyuncular sendikasının üyelerini yapay zekâya karşı daha iyi koruyacak bir anlaşmaya varılamaması üzerine gerçekleşen grev haberleştirilirken, yapay zekânın da yaratıcı meslekler için varoluşsal bir tehdit olduğunun altı çizilmektedir. Sanatçıların yerini yapay zekâ ile üretilen işlerin almasının, şimdilik sadece sentezlenmiş seslerin ya da gençleştirme gibi görsel uygulamaların yapay zekâ yoluyla yapıldığının, geleceğe dair ise sektörü bekleyen tehlikelerin çoğalabileceğinin yer aldığı haber tehdit kategorisinde değerlendirilmiştir.

EuroNews'in Temmuz 2023 tarihli haberi yapay zekâ teknolojisi ile üretilmiş robotları konu almaktadır. Birleşmiş Milletler'in Uluslararası Telekomünikasyon Birliği'nin Cenevre'de "İyilik İçin Yapay Zekâ" adı altında gerçekleştirdiği zirvede yapay zekâ destekli insansız robotların basın toplantısı düzenlediğini bildiren haberde, robotların dünyayı insanlardan daha iyi yönetmeye talip oldukları yer alıyor. Haberde insanların yapay zekânın hızla gelişen potansiyelini benimserken dikkatli davranmaları gerektiğini belirten sosyal robotların henüz insan duygularını tam olarak kavrayamadıklarını da ifade ettikleri görülüyor. Fakat insanların hata yapma kapasiteleri göz önüne alındığında insanlardan

daha yüksek bir verimlik ve etkinlikle liderlik etme potansiyeline sahip olduklarını iddia eden robotlar, yapay zekânın insanlığı kuşatma potansiyeli olarak habere konu olmuşlardır. Biyoteknoloji ile çalışan yapay zekânın insan ömrünü 150-180 yıla kadar uzatabileceği bilgisini de yine robotların basın toplantısından veren haber distopik görünen verileri ile tehdit kategorisinde değerlendirilmiştir.

Mayıs 2023 tarihli EuroNews haberinde ise yapay zekâya karşı bir uyarı yer almaktadır. Yapay zekânın fikir babalarından Geoffrey Hinton, yapay zekânın oluşturduğu tehditlerin iklim krizinden çok daha acil olduğuna dikkat çekmekte, iklim değişikliğini önlemenin yolunun bilindiği ancak yapay zekâya gelindiğinde soru işaretleri ve belirsiz alanların olduğuna vurgu yapmaktadır. Elon Musk'un da aralarında bulunduğu pek çok teknoloji uzmanının Nisan 2023 tarihinde yapay zekâ çalışmalarına altı ay ara verilmesi çağrısına katılmadığını belirten Hinton'un, şu an var olan ve çok yakınımızda bir tehdit olarak duran yapay zekâ konusunda daha çok çalışılması ve neler yapılabileceğine dair kaynak aktarılması gerektiğine ilişkin ifadelerine yer veren haber metni; alanın hâkim isimlerinden birinin kaygılarını içermesi açısından tehdit kategorisinde değerlendirilmiştir. Kaldı ki bu isim yapay zekânın fikir babalarındandır ve uyarıda bulunduğu alanı bütün boyutlarıyla bilen, en azından tehlikeleri öngörebilen yetkin bir ağızdır.

Yapay zekânın güvenlik açısından taşıdığı risklere ilişkin tehdit kategorisinde yer alacak dört tane dikkat çekici haber analizi şöyledir: İlki EuroNews'in Haziran 2023 tarihli yapay zekâ kontrollü bir ABD askeri insansız hava aracının simülasyon testinde kendi operatörünü öldürdüğüne ilişkin haberdır. Haberde ABD Hava Kuvvetleri yapay zekâ test ve operasyon şefi Albay Hamilton'un, yapay zekâ destekli insansız hava aracının "düşmanın hava savunma sistemlerini imha etme talimatına" verdiği tepkileri anlatması ve aracın emre müdahale eden her şeye saldırdığını ifade ederek yapay zekânın insan kontrolünün dışına çıkabileceğine dikkat çekilmektedir. Güvenlikle ilgili diğer haber ise, seçimlerde yapay zekâ kullanılmasına ilişkin olmandır. EuroNews'in Mayıs 2023 tarihli haberinde

OpenAI'nin yönetim kurulu başkanı Sam Altman'ın yapay zekâ ile ilgili lisanslama ve düzenlemelere ihtiyaç duyulduğunu ifade ettiği belirtilmektedir. Haberin içeriğinde; Altman'ın yapay zekâ buluşunu matbaanın icadı gibi bir şey olarak gördüğünü fakat potansiyel tehlikelerine de dikkat çektiği görülmektedir. Bunlardan en önemlisini ise; seçim bütünlüğü açısından yapay zekânın seçimlerde kullanılmasının yaratacağı tehlikelerle ekonomik alanda istihdam üzerinde oluşturacağı etkiler olarak sıralamaktadır.

Yapay zekânın oluşturacağı güvenlik sorunlarını haberleştiren bir başka haber metni yine EuroNews'in Mayıs 2023 tarihli bir haberidir ve yapay zekâ ile kurulan haber sitelerinde yanlış bilgilerin yayılmasını konu almaktadır. Haberde internet sitelerinin güvenilirliğini derecelendiren ve çevrim içi yanlış yayınları izleyen NewsGuard'ın raporuna atıf yapılmaktadır. Rapora göre yapay zekâ teknolojisi ile kurulan platformlar sahte haberleri hızla yaymaktadır. Rise of the Newsbots (Haber Robotlarının Yükselişi) adlı raporda ChatGPT gibi tamamen veya çoğunlukla yapay zekâ dil modelleri tarafından oluşturulan 49 web sitesi incelenmiş ve bu düşük kaliteli web sayfalarına çok sayıda makale üretildiği tespit edilmiştir. Yanlış bilgileri öne çıkaran ve amacının reklam geliri elde etmek olduğu ifade edilen bu platformların güvenlik açısından tehlikelerine dikkat çeken haber tehdit kategorisinde ve içeriği ile ilgi bağı pozitif olarak değerlendirilmiştir. Çin'in yapay zekânın yarattığı riskleri gerekçe göstererek güvenlik önlemlerini artırmaya yönelik aldığı kararlara ilişkin EuroNews'in Mayıs 2023 tarihli bir başka haberi de yine yapay zekânın oluşturabileceği tehlike ve tehditlere dikkat çekmektedir. Çin Komünist Parti yönetiminin, siyasi güvenliği korumaya yönelik olarak internet verilerinin ve özellikle yapay zekânın güvenlik yönetişimini geliştirmeye yönelik özel çabalara ihtiyaç duyulduğunu belirttiği haberde, bu tür teknolojilerin olası sosyal ve politik zararlarına ilişkin endişelere yer verilerek güvenlik önlemlerinin artırılması yönündeki kararlara yer verilmektedir. Haber güvenlik açısından tehdit kategorisinde değerlendirilmiştir.

BBC'nin Mayıs 2023 tarihli haberi ise yapay zekâ konusunda insanlığı farklı bir tehlike ya da tehdit ile uyarmaktadır. Yapay zekâ alanında öncü bilim insanı Geoffrey Hinton'un Google'dan ayrıldıktan sonra yaptığı açıklamaları içeren haber metni, yapay zekânın içerdiği tehlikeleri ve bunların bazılarının çok korkutucu olduğunu anlatmaktadır. Özellikle chatbot olarak bilinen sohbet robotlarının yakında insan beyninin bilgi kapasitesini aşabileceği uyarısında bulunan Hinton, yapay zekânın insan zekâsını aşabileceği tehlikesine vurgu yapmaktadır. Haber tehdit kategorisinde değerlendirilmiştir. BBC'nin yapay zekâ konusunda örneklem grup içinde yer alan bir başka haberi de yapay zekânın insanı dijital bir ikizini yaratabileceğine ilişkindir. Haberde; fiziksel bir dünyada olan bir şeyin birebir kopyası anlamına gelen dijital ikiz gerçek hayatta var olan versiyonunun geliştirilmesine yardımcı olmak amacıyla bir çeşit geri bildirim sunmak üzere dijital bir dünya planlayan teknoloji trendlerinin üst sıralarında gösterilmektedir. BBC teknoloji muhabiri Wakefield'in haberi yapay zekâ konusunda insanın birebir kopyasının var olabilme olasılığını bir bilinmezlikle sunması açısından tehdit kategorisinde değerlendirilmiştir.

CNN Türk'ün Mayıs 2023 tarihli haberinde ise yapay zekânın insan zihnini okuduğuna yer verilmektedir. Teksas Üniversitesi'nden araştırmacıların geliştirdiği bir sistemin, insanların zihinlerinden geçenleri doğru tahmin etmeyi başardığı bildirilmektedir. Nature Neuroscience isimli bilimsel dergide yayınlandığı bildirilen çalışmada, ChatGPT ve Bard gibi sohbet botlarının insan dilini taklit etmek üzere kullandıkları dil haritalarını baz alan araştırmacıların Fonksiyonel Manyetik Rezonans Görüntüleme (fMRI) cihazı ile deneklere, duydukları kelimelerle aynı anda beyin belli bölgelerine olan kan akışlarını analiz edip bir bağlantı kurmaya çalıştıkları anlatılmaktadır. Bu doğrultuda deneklere 16 saat boyunca hikâyeler dinletilmiş ve sessiz filmler izlettirilmiştir. Çalışmanın sonunda sistemin deneklerin zihinlerinden geçenlerle aynı bağlamda ifadeler üretmeyi başardığı görülmüştür. Çeşitli sebeplerle konuşma yetilerini yitirmiş insanların sağlıklı iletişim kurabilme amacına da hizmet edebileceği düşünülen uygulamanın gelecek

için umut verici yanlarından da söz edilmektedir. Yapay zekânın insan zihnini okuması açısından tehdit kategorisinde değerlendirilen haber içeriği, vaat ettiği olumlu uygulamalardan ötürü olanak kategorisinde de yer alabileceği düşünülmüştür.

EuroNews'de yer alan bir diğer haber ise yapay zekânın çok yakında bir din yaratabileceğine ilişkin yazar Yual Noah Harrari'nin açıklamalarını içermektedir. Harrari'ye göre; gelecekte kutsal yazılarının insan olmayan bir yapay zekâ tarafından yazıldığı ilk dinler ve tarikatlar görülebilecektir. Yapay zekâ dil modellerinin inanç sistemleri oluşturabileceği ve inananlar toplayabileceğini içeren haber, evrenin doğal akışında sıra dışı ve beklenmedik bir durum öngörüsü ile tehdit kategorisinde değerlendirilmiştir.

Yapay zekânın sanatın pek çok dalında varlık göstermeye başlaması kendini müzikte de göstermiştir. CNN Türk'ün Ocak 2023 tarihli haberi Google'nin metni müziğe çeviren bir yapay zekâ geliştirdiğine yer vermektedir. Yazılı komutlardan müzik oluşturulmasını sağlayan bu uygulama MusicLM adını taşıyor ve DALL- E uygulamasının metinler aracılığıyla görüntüler oluşturmasına benzer bir şekilde metin istemlerinden müzik parçaları oluşturabiliyor. Haberde bu uygulama ile süreleri ve melodileri farklı pek çok müzik oluşturulması imkânından bahsedilirken, insanların kullanımına henüz açılmadığı belirtiliyor. Bu haber yapay zekânın güvenlik açıkları oluşturabileceği ihtimali düşünülerek eser ve telif hakları açısından tehdit kategorisinde değerlendirilmiştir.

Tehdit kategorisinde yer alan yapay zekâyâ ilişkin son haber ise, CNN Türk'ün Mart 2023 tarihli yapay zekânında hafızla geliştirilmemesi yönündeki haber metnidir. Yapay zekânın öncü isimlerinden Steve Wozniak'ın "yapay zekâyı daha fazla geliştirmeyin" uyarısını içeren haber, teknoloji şirketlerinin yapay zekâ programları geliştirmek ve bu programları kendi ürün ve servislerine entegre etmek için kontrolsüz bir şekilde ilerleyişlerinin tehlikelerine dikkat çekmektedir. En büyük tehlikenin ise bu teknolojinin insanların kontrolünden çıkması ve insanlık ve toplum için öngörülemez riskleri içinde

barındırması olarak gösterilmektedir. Bu haber de içeriği üzere tam anlamıyla tehdit kategorisinde yer alan bir haberdir. Özellikle "insan kontrolünden çıkması" söylemi esasen tehdit kategorisinde yer alan bütün haberler için öngörülemeyen tehlike boyutunu tarif eden çok önemli bir söylemdir. Bu da yapay zekâ uygulamalarında insan kontrolünün varlık boyutuna ilişkin yeniden düşünmeyi ve hassasiyetlerin bu noktada yoğunlaşması gerekliliğine dikkat çekmektedir.

Sonuç

Medyanın yapay zekâ konusunda yaptığı haberlerde ne söylediği ve toplumu nasıl yönlendirdiği, konuyu hangi bilgiler eşliğinde nasıl haberleştirdiği, özetle yapay zekânın medyada nasıl sunulduğuna ilişkin yapılan bu çalışma, çözümlemenin temel analiz birimi olan olumlu ve tehdit kategorilerine göre elde edilen verileri değerlendirmiştir.

Bu bağlamda oluşturulan örneklem grupta EuroNews, BBCTürk ve CNN Türk haber sitelerinden son bir yıl içinde yapılmış otuz haber metni seçilmiş ve içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Haber metinlerinin yapay zekâ konusunda somut olarak ne söylediğine bakıldığında otuz haber metninden on altı tanesinin yapay zekâ konusunda tehlike ve tehdit boyutunu dile getirdiği görülmüştür. Yine haber içeriklerinde kullanılan bilgi, kavram ve görsellerle tespit edilen sekiz haber metni ise yapay zekânın olumlu yanlarını, yaratabileceği faydaları içeren bilgi, görüş ve yorumlardan oluşmaktadır. Altı haber metni ise yapay zekâyı hem olumlayan hem de bu konuda endişeleri içeren bir dil ile doğabilecek tehlike ya da güvenlik açıklarına vurgu yapan haber metinleri olarak nötr kategoride değerlendirilmiştir.

Metinlerde tehdit kategorisinde değerlendirilen haberlere bakıldığında, yapay zekânın özellikle güvenlik açığı oluşturacak yanları, hukuki düzenlemelerin bu konudaki belirsiz alanlara henüz ulaşamamış olması, yapay zekâ ile insan zekâsının kıyaslanması ve en büyük tehdit olarak ise kontrolün insan elinden çıkması ile kaotik bir durum oluşması kaygıları görülmüştür. Hatta bu konuda alanın söz sahibi kurucu isimlerinin

haberlere konu olan açıklamalarının tehlike boyutunu öne çıkaran bir dil ile inşa edildiği görülmektedir.

Yapay zekâyı olumlayan, insan ve toplum yaşamına sağlayacağı faydaları önceleyen haberler incelendiğinde ise özellikle belli alanlardaki uygulamaların öne çıktığı görülmüştür. Yapay zekâ uygulamalarının olumlu yanlarının ifade edildiği alanların haber metinlerinde de yer aldığı görülmektedir. Örneğin tıp alanında yapay zekânın kullanımı ya da iklim ve çevresorunlarında insanlığa sunabileceği olanaklar sıklıkla ifade edilmiştir. Alanı düzenleyecek hukuki düzenlemelere ilişkin yapılmış haberler de; dünyanın bu konudaki farkındalığını göstermektedir. En azından öncü haberler olarak insanların kaygılarını kontrol altına almasını sağlayabilecek bu haberler, belirsizliklere karşın alınabilecek önlemleri anlatarak da yapay zekâ konusunda bir bilinç geliştirilmesini sağlayabilir. Örnekleme grupta yer alan altı haber metninde ise yapay zekâ konusunda insan ve toplum için faydalar anlatılırken oluşabilecek risklere de yer verilmesi, esasen konunun çift yönlü doğasına gönderme yapmaktadır. Çalışmanın temel sorusu düşünüldüğünde yapay zekâ konusundaki bu haberlerin olumlu ve olumsuz yanları ile birlikte yapay zekâ uygulamalarından söz ettiği görülmüştür.

Bu çözümlenme sonunda haberlerin tümüne genel olarak bakıldığında yapay zekâ konusunda medyanın haber üretiminde dengeli bir duruş sergilediği söylenebilir de tehlike ve tehdit alanları üzerinde daha fazla durulduğu dikkati çekmiştir. Haber metinlerinin yarısının yapay zekâ konusunda riskler ve olası tehlikelerden söz ederken, diğer yarıda yer alan haber metinlerinin bir bölümünde insan yaşamında yaratabileceği faydalar üzerine yoğunlaşmış, bunlar içinde küçük bir bölümün bu faydalarla birlikte doğabilecek tehditlere yine de dikkat çektiği gözlenmiştir.

Yapay zekânın oluşturabileceği tehdit ve tehlikelere ilişkin en önemli vurgunun; bunun insan kontrolünün dışına çıkabileceği, insanın kendi eliyle kendisine zarar verecek bir ürün

geliştirebileceğine ilişkin olarak yapıldığı görülmüştür. Burada insan kontrolünün varlığı, alışlagelenden farklı olarak, sınırları belli basit algoritmaların çok ötesinde, sınırların kaybolduğu ve insanlık için güvenlik açıklarının arttığı tehlikeli bir alanda olduğu görülmektedir. Yapay zekânın, bir süre sonra bilgisayarların kendi veri tabanlarından besleneceği, kendi zekâsını yine kendisini daha fazla geliştirmek için kullanabileceği dolayısıyla bir noktadan sonra sadece insan zekâsıyla kontrolün ele alınmasının olanaksızlığı tehdit kategorisi altında yer alan haber metinlerinde görülmektedir. Yapay zekânın sunduğu olanaklar kısmında ise haberlerin daha çok yaşam ve ölüm ikilemi karşısında insanlığa hastalıkların teşhis ve tedavisi ile insan ömrünü uzatmaya yönelik uygulamaları anlattığı, böylece yapay zekânın esasen iyi bir şey olduğunu inşa eden olumlu bir dil ile kurulduğu görülmüştür.

Gelecekte yapay zekânın yükselişinin ve ilerleyişinin yaşamın hangi alanlarında ya da evrenin düzeninde ne tür etkilerle gelişebileceğini söylemek, bu çalışmanın çok ötesindedir. Haber metinlerinden yola çıkarak yapılan bu çalışmanın sonuçları; yapay zekâ konusunda bilginin nasıl sunulduğuna, yapay zekânın olanaklarının neler olabileceğine ya da içerebileceği tehlike ve tehdit alanlarının haber metinlerinde nasıl inşa edildiğine dair bundan sonra alanda yapılacak çalışmalara yol göstermeyi ummaktadır. Çalışmanın sonucu şunu göstermiştir ki yapay zekâ konusu medyada, insanlığa getirdiği ve getirebilecekleri ile çok yönlü bir şekilde yer almakta, toplumların konu ile ilgili belirsiz alanları fark etmesine katkı sağlayacak şekilde haberleştirilmektedir.

Sonuç olarak insanlara teknolojik olarak gelişmiş bir araç sunulmakta ve insanların bunu nasıl kullanacaklarına da kendilerinin karar vermesi beklenmektedir. Yapay zekânın karmaşık doğası kasıtlı olarak kötüye kullanım olasılığı ile birleşince, onu kullanmak için yeterli eğitimi almanın zorunluluğu daha iyi anlaşılmaktadır.

Haber metinlerinde de yapay zekâ konusunda en önemli güvenlik açıklarının mahremiyet

alanında olabileceği, dolayısıyla yapay zekâya dayalı toplumlarda her bireyin siyasi konumunu, ekonomik durumunu, kişisel hobilerini, kişisel tercihlerini ve benzeri şeyleri büyük bir doğrulukla ölçmek gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bunların kişisel verilerin gizliliğini yönetecek şekilde mekanizmalarla desteklenmesi gerekmektedir. Yapay zekânın esasen tek tek ülkelerin sorunu olmadığı, bunun tüm insanlığı ilgilendiren ve herkesin paydaş olması gereken topyekûn bir dönüşüm olarak görülmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Medyada çok farklı açıdan yer alan yapay zekâ haberleri derinlemesine incelendiğinde; bu dönüşümün gerekliliği, bu konuda bir farkındalık oluşması ve bir bilinç geliştirilmesinin kaçınılmaz oluşu daha iyi kavranmaktadır.

Kaynaklar

- Arf, C. (1959). Makine Düşünebilir mi ve Nasıl Düşünebilir? *Atatürk Üniversitesi 1958- 1959 Öğretim Yılı Halk Konferansları* (1), 91-103. <https://mbkaya.com/hukuk/cahit-arf-makine-dusunebilir-mi-orjinal.pdf>
- Ay, A. (2023). Gazetecilik 4.0: Yapay zekâ haberciliğinin güncel örneklerine yönelik bir inceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 14(38), 412-435.
- Barrat, J. (2020). *Son icadımız* (L. Tayla Çev.). Pegasus.
- BBC News Türkçe, (2023, Mayıs.) Yapay zeka: Üç aşamasında neler var, yok olmamıza yol açabilir mi? <https://www.bbc.com/turkce/articles/cv2r40xdngdo>
- Bentley, P. J. (2022). *Yapay zekâ ve robotik* (E. C. Ercan Çev.). Kronik.
- Blockchain. (2022, Haziran). Blockchain hakkında 5 soru 5 cevap. <https://bctr.org/blockchain-hakkinda-5-soru-5-cevap-26606/>
- Bostrom, N. (2018). *Süper zekâ* (F. B. Aydar Çev.) Koç Üniversitesi Yayınları
- Bozkurt, A. (2023). *Yapay zekâ ile sohbetler*. Hiper Yayınları.
- CAO, (2019). *Japonya Kabine Ofisi, Bilim ve Teknoloji İnovasyon Konseyi, İnsan Merkezli Yapay Zekanın Sosyal İlkeleri* (Social, Principles of Human-Centric Artificial Intellengence_ AI), <https://www8.cao.go.jp/cstp/english/humancentricai.pdf>.
- Childs, M (2011) *John McCarthy: Computer scientist known as the father of AI*, Independent, <https://perma.cc/HU3B-ADHN>).
- Chives, T. (2023). *Yapay zekâ senden nefret etmiyor* (A. Turan Çev.). Mundi.
- Çaylan, Ö. D. ve Çaylan, T. (2021). İnsan merkezli yapay zekâ ve geleceğin işletmelerinde insan kaynakları yönetimi. İçinde, Ö. İyigün ve M. K. Yılmaz (Editörler). *Yapay zekâ: Güncel yaklaşımlar ve uygulamalar*. (ss. 213-242). Beta Kitap.
- Ercan F. (2020). Turizm pazarlamasında yapay zekâ teknolojilerinin kullanımı ve uygulama örnekleri. *AHBVÜ Turizm Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 394-410.
- Erdoğan, İ. (2007). *Türkiye’de gazetecilik ve bilim iletişimi*. İletişim, Kırkıncı Yıl Kitaplığı.
- Erdoğan, İ. (2012). *Pozitivist metodoloji ve ötesi*. Erk.
- Eren F. (2022). Yapay zekânın sağlık alanında kullanımı: Nitel bir araştırma, *CBU-SBED*, 2022, 9(4): 509-519.
- Etike, Ş. (2023). Yapay zekâ ve haber üretim süreci: Tanımlar ve uygulamalar. *Türkiye Medya Akademisi Dergisi*, 3(6), 588-609.
- Frey, C.B. ve Osborne, M.A. (2013). *The Future of Employment: How Susceptible Are Jobs To Computerisation?* [www.oxfordmartin.ox.ac.uk/downloads/academic/](http://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/downloads/academic/The_Future_of_Employment.pdf) The Future_of_Employment.pdf. (Erişim Tarihi: 22.12.2019).

- Graf, A. (2023). *Yapay zekâ: Dijital hayalet* (G. İnce Çev.). Gece Kitaplığı.
- Greenfield, A. (2022). *Radikal teknolojiler: Gündelik hayatın tasarımı* (M. Kutun ve E. Çamuroğlu Çiğ Çev.). Epos.
- IBM. (t.y.). Defining blockchain and AI. <https://www.ibm.com/topics/blockchain-ai>
- Kaku, M. (2011). *Geleceğin fiziği*. ODTÜ Yayıncılık.
- Köse, U. (2022). *Yapay zekâ felsefesi*. Doğu Kitabevi.
- Jamieson, H. (1996). *İletişim ve ikna* (N. Atabek ve B. Dağtaş Çev.). Anadolu Üniversitesi ESBAÇ.
- Makridakis, S. (2017). The Forthcoming Artificial Intelligence (AI) Revolution: Its Impact on Society and Firms, *Futures*, 90, 46-60.
- Marr, B. (2022). *Yapay zekâ devrimi* (Ü. Şensoy Çev.). Akbank Yayınları.
- McQuail, D. (1994). *Kitle iletişim kuramı* (A.H.Yüksel Çev.). Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Narain, K, Swami, A., Srivastava, A. & Swani, S. (2019). *Evolution and control of artificial superintelligence (ASI): a management perspective*. Journal of Advances in Management Research.
- Rouhiainen, L. (2020). *Yapay zekâ* (T. D. Odabaşı, Çev.). Pegasus.
- Say, C. (1998). Akla doğru, *Cogito*, (13) 67-75.
- Say, C. (2022a). *Yeni dünya yeni ağ*. Destek Yayınları.
- Say, C. (2022b). *Yapay zekâ*. Bilim ve Gelecek Kitaplığı.
- Tsaih, R.-H. ve Hsu, C. C. (2018). Artificial intelligence in smart tourism: a conceptual framework. *The 18th International Conference on Electronic Business*. Guilin, China, 124-133.
- Virillo, P. (2021). *Enformasyon bombası* (K. Şahin, Çev.). Metis.
- Wooldridge, M. (2022). *Bilinçli makinelere giden yol: Yapay zekanın dünü, bugünü, yarını*. Metis.
- Yeniceler Kortak, İ. (2022). Yapay zekâ ve haber ilişkisine kullanıcı gözünden bakmak: Sosyal medyada robot haber spikerlerine gelen yorumların incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(2), 699-710.
- Zlatanov, S. ve Popesku, J. (2019). Current applications of artificial intelligence in tourism and hospitality. *International Scientific Conference on Information Technology and Data Related Research*. Belgrade, Serbia, 84-90.

Extended Abstract

“Computer technologies, which have been developing at an incredible pace in recent years, created an artificial mind against reason and intelligence which are the most important feature that distinguishes humans from other living groups. This intelligence, which confronts humanity with the question of being human; while debates on whether it is a threat to humanity’s one and only state of being or a hope that will make things easier with its problem-solving ability are increasing, news or information on this subject is encountered on different media platforms almost every day. When news and discourses about how it will change and transform humanity and the world are combined with predictions about the power and limits of artificial intelligence, human questions naturally increase, accompanied by anxiety, fear and curiosity.

This study was conducted to evaluate the rise of artificial intelligence, taking into account the recent increasing debates on artificial intelligence and the different perspectives on the agenda, along with the questions of how artificial intelligence is featured in the media, with what arguments it is presented, and how it is reported. The main question in this evaluation is how the media

presents the subject of artificial intelligence. Is artificial intelligence a threat or an opportunity for humanity? In the study conducted to find answers to these two basic questions; thirty news articles on this subject published on powerful and large news sites in the six-month period starting from January 2023 were selected by representative sampling method. These texts are primarily grouped according to the subjects and application areas of artificial intelligence. After determining which industry, service or business field the artificial intelligence application relates to, the news text was categorized and evaluated according to whether artificial intelligence was presented as a possibility or a threat and danger for humanity. A research design was designed to examine and interpret representations of clearly presented information in the text using the qualitative content analysis method. While the texts selected from Euro News, BBC and CNN Turk news sites were analyzed using the content analysis method, the answer to the question of what the news text said about artificial intelligence was sought. Based on these answers, categories for content analysis were created. The categories to be used in the analysis of news texts have been determined under two basic headings: opportunity and threat/danger categories. Under the category heading, what the news text said was tried to be explained and inferences made in the analysis section. While making this association, the connection between what the news text says and the category is established as negative or positive. As a result of this evaluation, it was seen that news mentioning dangers and risks regarding artificial intelligence applications had a significant place in the whole sample. In the news texts that portray artificial intelligence positively and talk about useful applications, the risk factors and dangers inherent in these applications have found their place in the relevant texts due to the uncertainties in the field and delays in regulations.

The study consists of two main parts: the theoretical part, which explains the history, rise and applications of the concept of artificial intelligence

with a descriptive method, and the analysis part, which includes news analyzes regarding the presentation of artificial intelligence in the media. After analyzing the news texts, the opportunities and dangers it offers were determined and evaluations were made through the news in the media regarding the rise of artificial intelligence. As a result, while information and applications related to artificial intelligence are mentioned in the news, it has been seen that there is a construction aimed at preparing humanity for this new world algorithm by developing social awareness and consciousness about the dimensions of the opportunities and dangers that await humanity. It can be said that the meaning created by the news focuses more on danger and threat areas. It has been observed that the most important emphasis on the threats and dangers that artificial intelligence may pose is that it can go beyond human control and that people can develop a product that will harm themselves with their own hands. Here, the existence of human control, unlike the usual, is in a dangerous area where borders disappear and security vulnerabilities increase for humanity, far beyond simple algorithms with certain boundaries.

It is far beyond this study to say what kind of effects the rise and progress of artificial intelligence may have in which areas of life or the order of the universe in the future. Based on news texts, this study aims to draw attention to the importance of regulations on this subject, aiming to make an inference about how information about artificial intelligence is presented, what the possibilities of artificial intelligence may be, or the dangers and threats it may contain. As a result, it is possible to say that with this study, the subject of artificial intelligence is covered in the media in a multifaceted manner, with what it brings and what it can bring to humanity, and that it is reported in a way that enables societies to realize the uncertain areas and security vulnerabilities regarding artificial intelligence.

Yazar Bilgileri

Author details

- 1- (Sorumlu Yazar **Corresponding Author**) Dr. Öğr. Üyesi,
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İletişim Fakültesi. derya.
nacaroglu@hbv.edu.tr
- 2- Yüksek Lisans Öğrencisi, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu.
sabri.savci@trt.net.tr

Destekleyen Kurum/Kuruluşlar

Supporting-Sponsor Institutions or Organizations:

Herhangi bir kurum/kuruluştan destek alınmamıştır. None

Katkı Oranı

Author Contribution Percentage

Birinci yazar % First Author %	50
İkinci yazar % Second Author %	50

Çıkar Çatışması

Conflict of Interest

Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. None

Kaynak Göstermek İçin

To Cite This Article

Nacaroğlu, D. & Savcı, S. (2023). Yapay zekânın medyada sunumu ve yükseliş: Olanaklar, sınırlar ve tehlikeler. *Yeni Medya*, (15), 130-152, <https://doi.org/10.55609/yenimedya.1365439>